

Biuletyn Prawa Karnego nr 11/07

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA.....	5
1.1. UCHWAŁY I POSTANOWIENIA – KZP	5
1.2. ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH.....	5
1.2.1. Cele zakazu prowadzenia pojazdów	5
1.2.2. Doręczenie a zmiana miejsca zamieszkania	5
1.2.3. Zaskarżanie wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze; Zasady wymiaru kary łącznej; Wymiar kary łącznej a stan zdrowia i zachowanie skazanego	7
1.2.4. Obowiązek naprawienia szkody – zakres	8
1.2.5. Społeczna szkodliwość czynu.....	10
1.2.6. Znamiona przestępstwa przywłaszczenia	11
1.2.7. Zakaz prowadzenia pojazdów.....	12
1.2.8. Obowiązek orzekania zakazu prowadzenia pojazdów określonego rodzaju	13
1.2.9. Gwarancje procesowe; Prawo do rzetelnego procesu; Udostępnianie dokumentów procesowych w języku znanym oskarżonemu	14
1.2.10. Zakres reguły <i>ne peius</i>	14
1.2.11. Wyprowadzanie nie dość wyczerpująco sformułowanych zarzutów z uzasadnienia środka odwoławczego.....	16
1.2.12. Pojęcie „rażącego naruszenia” art. 343 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k.	17
1.2.13. Stan bezbronności kwalifikujący kradzież zwykłą do przestępstwa rozboju	18
1.2.14. Dokonywanie ustaleń w kwestii popełnienia przestępstwa jako obowiązek sądu; Wznowienie postępowania	19
1.2.15. Uzupelnienie przewodu sądowego.....	20
1.2.15. Przedawnienie a charakter czynu; Charakter wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów.....	20
1.2.16. Wynagrodzenie obrońcy z urzędu za wniesienie w interesie oskarżonego skargi prawnie niedopuszczalnej.....	23
1.2.17. Ograniczenie dopuszczalności postępowania dowodowego w instancji odwoławczej.....	24
1.2.18. Wniosek o przywrócenie terminu – warunki merytoryczne	25
1.2.19. Dopuszczalność wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonogo postępowania	26
1.3. ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO	29
1.3.1. Katalog elementów wpływające na ocenę społeczną szkodliwości czynu	29
1.4. ZAGADNIENIA PRAWNE.....	31
1.4.1. Należności biegłego – zwrot kosztów przejazdem	31
1.4.2. Odpowiedzialność karna lekarza dokonującego niezgodnych z prawdą wpisów w dokumentacji medycznej	32
1.4.3. Właściwość organów postępowania wykonawczego do odroczenia wykonania, rozłożenia na raty i umorzenia nawiazki na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku.....	32
1.4.4. Zakres pojęcia „korzyść majątkowa”	33

1.4.5.	<i>Pojęcie wygranej rzeczowej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych.....</i>	33
1.4.6.	<i>Osądzenie fragmentu czynu ciągłego</i>	33
1.4.7.	<i>Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy.....</i>	34
1.4.8.	<i>Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa.....</i>	34
1.4.9.	<i>Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia.....</i>	34
1.4.10.	<i>Przestępstwo „kradzieży” sygnału telewizyjnego</i>	35
1.4.11.	<i>Właściwość sądu rejonowego w sprawach zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego</i>	35
1.4.12.	<i>Zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a możliwość stosowania tymczasowego aresztowania.....</i>	36
1.4.13.	<i>Postępowanie w przedmiocie zażalenia na odmowę nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym</i>	36
1.4.14.	<i>Orzekanie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 42 § 1 k.k.) w razie skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 2 k.k.....</i>	36
1.4.15.	<i>Możliwość prowadzenia postępowania w trybie uproszczonym, w razie niestawiennictwa oskarżonego, osobiście zawiadomionego o rozprawie</i>	37
1.4.16.	<i>Zaskarżalność postanowienia o nieuwzględnieniu wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową</i>	37

2. ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO 38

2.1.	WYROKI I POSTANOWIENIA TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO	38
2.1.1.	<i>Wyrok z dnia 11 maja 2007 r. dotyczący zgodności z Konstytucją RP ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów znowelizowanej ustawą z dnia 14 lutego 2007 r. (sygn. akt K 2/07).....</i>	38
2.2.	WOKANDA TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO	44
2.2.1.	<i>Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności z art. 260 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 18 oraz art. 68 ust. 3 Konstytucji RP oraz § 33 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności z art. 213 oraz z art. 249 § 3 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.) oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP (K 24/07) – dotyczy stosowania tymczasowego aresztowania wobec kobiet ciężarnych.</i>	44
2.2.2.	<i>Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Szczecinie w sprawie zgodności art. 135 § 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 45 ust. 1, art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 180 ust. 1 Konstytucji RP (P 21/07) – dotyczy udział asesorów sądowych w postępowaniu sądowym.</i>	44
2.2.3.	<i>Pytanie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w sprawie zgodności art. 213 § 2 Kodeksu karnego w części obejmującej zwrot "służący obronie</i>	

	<i>spolecznie uzasadnionego interesu" z: a) art. 14 i art. 15 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, b) art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, art. 7 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, z art. 15 ust. 1 zdanie 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (P 15/07).</i>	44
2.2.4.	<i>Pytanie Sądu Rejonowego w Rzeszowie sprawie zgodności art. 213 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny, w części w której uzależnia stwierdzenie braku popełnienia przestępstwa w sytuacji podnoszenia lub rozgłaszania prawdziwego zarzutu od ustalenia, że zarzut ten służy obronie społecznie uzasadnionego interesu, z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (P 3/07).</i>	45
2.2.6.	<i>Skarga konstytucyjna Stanisława S. w sprawie zgodności art. 114 § 6 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 32 Konstytucji RP, art. 45 Konstytucji RP i art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także z art. 78 Konstytucji RP oraz z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP (SK 3/07) – dotyczy pozbawienia prawa wniesienia do sądu dyscyplinarnego zażalenia na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania.</i>	45
3.	LEGISLACJA	46
3.1.	AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	46
3.1.2.	<i>Wchodzą w życie:</i>	46
3.3.1.	<i>Sejm</i>	48
3.3.2.	<i>Senat</i>	51
5.	INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA	52
5.1.	RADA EUROPY	52
5.2.	ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA	52
5.2.1.	<i>Koszty sądowe</i>	52
6.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM	54
6.1.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK	54
6.2.	PRZEGLĄD CZASOPISM	54

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1. Cele zakazu prowadzenia pojazdów

przepisy: art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 4 kwietnia 2007 r., III KK 14/07

Teza:

Obowiązek orzeczenia wobec nietrzeźwego sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, uczestniczącego w ruchu, środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju, ściśle sprzęgnięty jest z celem, jaki zakaz ten ma realizować. Chodzi najpierw o cele, które zakaz ma osiągnąć wobec oskarżonego, przede wszystkim cele zapobiegawcze, wysunięte przed cele wychowawcze. Taka hierarchia celów została przyjęta przez ustawodawcę także przy orzekaniu środków karnych (zob. art. 56 k.k. w zw. z art. 53 § 1 k.k.).

Z uzasadnienia:

„Obowiązek orzeczenia wobec nietrzeźwego sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, uczestniczącego w ruchu, środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju, ściśle sprzęgnięty jest z celem, jaki zakaz ten ma realizować. Chodzi najpierw o cele, które zakaz ma osiągnąć wobec oskarżonego, przede wszystkim cele zapobiegawcze, wysunięte przed cele wychowawcze. Taka hierarchia celów została przyjęta przez ustawodawcę także przy orzekaniu środków karnych (zob. art. 56 k.k. w zw. z art. 53 § 1 k.k.). Jasne jest więc, że obligatoryjny przecież zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych służy faktycznemu, czasowemu wyeliminowaniu z ruchu jako kierowców tych osób, które dopuściły się przestępstwa wymienionego w art. 42 § 1 k.k. będąc m.in. w stanie nietrzeźwości. Eliminacja ta ma więc w pierwszej kolejności wiązać się z zakazaniem prowadzenia pojazdów tego rodzaju, przy użyciu którego dokonane zostało przestępstwo. Postąpienie przez Sąd – w wyniku akceptacji wniosku prokuratora – zgodnie z wykładnią językową art. 42 § 2 k.k., ale wbrew wykładni celowościowej zniweczyło tak określony cel przewidzianego w tym przepisie zakazu. Wszak oskarżony prowadził w stanie nietrzeźwości pojazd, do którego uprawnia prawo jazdy kategorii C i E, zaś Sąd nie zabronił oskarżonemu prowadzenia właśnie tych pojazdów mechanicznych.

Wskazane w kasacji naruszenie art. 42 § 2 k.k. było więc ewidentne, rażące i miało istotny wpływ na treść wyroku.”

1.2.2. Doręczenie a zmiana miejsca zamieszkania

przepisy: art. 117 § 1 k.p.k., art. 450 § 3 k.p.k.

hasła: doręczenie

Wyrok z dnia 18 kwietnia 2007 r., III KK 289/06

Teza:

Z treści przytaczanego unormowania wynika, że tylko wówczas można uznać za doręczone pismo wysłane pod wskazanym przez stronę adresem, jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub tam nie przebywa. Żadna zaś z tych okoliczności w niniejszej sprawie faktycznie nie nastąpiła. Nie sposób bowiem faktu osadzenia oskarżonego w areszcie śledczym – niezależnego od jego woli – utożsamiać z jego własną decyzją o zmianie miejsca zamieszkania czy zaniechania tam pobytu, o której obowiązany jest zawiadomić organ prowadzący postępowanie.

Z uzasadnienia:

„Z okoliczności niniejszej sprawy wynika, że postępowanie odwoławcze trwało w niej blisko półtora roku i w tym okresie oskarżony A. W. był każdorazowo zawiadamiany o prowadzonych czynnościach procesowych pod adresem miejsca swego zamieszkania. Między innymi został w ten sposób zawiadomiony o terminach kolejnych rozpraw apelacyjnych (w dniach 8 lutego 2005 r., 13 kwietnia 2005 r., 8 czerwca 2005 r. i 3 sierpnia 2005 r.), odraczanych z przyczyn niezależnych po stronie oskarżonego, na które to rozprawy oskarżony nie stawiał się. W ten sam również sposób – pod adresem miejsca zamieszkania – oskarżonego zawiadomiono pocztą o terminie kolejnej rozprawy, mającej miejsce po upływie pół roku, tj. w dniu 10 stycznia 2006 r. Oskarżony nie odebrał tego zawiadomienia osobiście, jednak wobec dwukrotnego, bezskutecznego upływu terminu odebrania tego pisma w urzędzie pocztowym, Sąd Okręgowy, kierując się treścią art. 139 § 1 k.p.k., uznał za doręczone wskazane zawiadomienie o rozprawie, po czym przystąpił do rozpoznania sprawy pod nieobecność oskarżonego i w tym samym dniu wydał wyrok.

Tymczasem z ustaleń Sądu Najwyższego, poczynionych stosownie do wniosku autora skargi kasacyjnej na okoliczności związane z treścią przedłożonego w niej zarzutu, wynika, że w przytaczanej dacie rozprawy odwoławczej A. W. nie przebywał pod adresem miejsca swego zamieszkania, bowiem już w dniu 11 października 2005 r. został on osadzony w Areszcie Śledczym w G. i przebywał tam do 6 marca 2007 r. (k. 24 akt Sądu Najwyższego). W tym świetle nie może budzić żadnej wątpliwości, że aczkolwiek Sąd Okręgowy nie dysponował przytaczaną wiedzą, w jego postępowaniu doszło do rażącej obrazy przepisu art. 139 § 1 k.p.k., który stał się podstawą uznania oskarżonego za zawiadomionego o rozprawie odwoławczej.

Z treści przytaczanego unormowania wynika, że tylko wówczas można uznać za doręczone pismo wysłane pod wskazanym przez stronę adresem, jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub tam nie przebywa. Żadna zaś z tych okoliczności w niniejszej sprawie faktycznie nie nastąpiła. Nie sposób bowiem faktu osadzenia oskarżonego w areszcie śledczym – niezależnego od jego woli – utożsamiać z jego własną decyzją o zmianie miejsca zamieszkania czy zaniechania tam pobytu, o której obowiązany jest zawiadomić organ prowadzący postępowanie. Utrwalona linia orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. m.in. uchwałę z dnia 23 maja 1974 r., VI KZP 5/74 – OSNKW 1974, z. 7-8, poz. 130, wyroki z dat: 26 listopada 2003 r., III KK 257/02 – Lex 82318; 16 października 2005 r., III KK 111/05 – Lex nr 157226; 6 lipca 2006 r., V KK 495/05 – Lex 193092) w sposób jednoznaczny wykazuje, że przepis art. 139 § 1 k.p.k. nie ma w takim wypadku zastosowania, a wobec tego, iż uznanie pisma za doręczone nie zależy od wiedzy organu wysyłającego pismo, to do naruszenia tego unormowania może dojść także bez uchybienia z jego strony.

W konsekwencji powyższego należy uznać, że A. W. nie został powiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej, jak tego wymagają przepisy art. 117 § 1 i art. 450 § 3 k.p.k. Rozpoznanie sprawy w tych warunkach – gdy nie doszło do koniecznego zastosowania przepisów art. 134 § 1 k.p.k. i art. 451 k.p.k. zd.2 – w oczywisty więc sposób mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku sądu odwoławczego. Niezależnie bowiem od tego, czy w dotychczasowym przebiegu postępowania ape-

lacyjnego oskarżony korzystał, czy też nie, z przysługującego mu wówczas prawa do wzięcia udziału w rozprawie lub wykonywania innych uprawnień (por. art. 450 § 2 k.p.k.), niezależnie też od tego, czy w postępowaniu tym miał obrońcę, nie sposób uznać, by prawo do osobistej obrony oskarżonego, gwarantowane przepisem art. 6 k.p.k., zostało zrealizowane w sytuacji, gdy wskazanych możliwości oskarżony został, w dacie rozpoznania sprawy, pozbawiony.”

1.2.3. Zaskarżanie wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze; Zasady wymiaru kary łącznej; Wymiar kary łącznej a stan zdrowia i zachowanie skazanego

przepisy: art. 523 § 1 k.p.k., art. 53 § 1 k.k., art. 571 § 1 k.p.k.

hasła: kasacja podstawy formalne pozytywne; kara łączna, skazany

Wyrok z dnia 3 kwietnia 2007 r., III KK 394/06

Teza:

1. Przepis art. 523 § 1 k.p.k. nie wyklucza możliwości zaskarżenia wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze, w tym – co oczywiste – również orzeczenia o karze wymierzonej wyrokiem łącznym. Rzecz tylko w tym, że o ile atakowanie takiego rozstrzygnięcia nie jest możliwe przy pomocy zarzutu rażącej niewspółmierności kary, o tyle stawianie temu orzeczeniu zarzutu rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na jego treść nie napotyka przeszkód.

2. Trafne określenie górnego pułapu kary łącznej ma znaczenie nie tylko wtedy, gdy przy wymiarze kary łącznej stosowano zasadę kumulacji, ale także i wówczas, gdy podstawą jej wymiaru była zasada absorpcji. W zależności od różnych uwarunkowań, zastosowanie tej zasady może mieć bowiem różny zakres (od pełnej po różne stopnie absorpcji kar).

3. Sąd odwoławczy wyraził oczywiście błędny pogląd prawny, iż na wymiar kary łącznej nie ma żadnego wpływu stan zdrowia skazanego i jego zachowanie się w zakładzie karnym. Poglądowi temu przeczy wprost treść przepisu art. 571 § 1 k.p.k., który nakazuje sądowi, w razie potrzeby, zwrócenie się o nadesłanie w tym przedmiocie stosownych opinii i informacji.

Z uzasadnienia:

„(...) przepis art. 523 § 1 k.p.k. nie wyklucza możliwości zaskarżenia wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze, w tym – co oczywiste – również orzeczenia o karze wymierzonej wyrokiem łącznym. Rzecz tylko w tym, że o ile atakowanie takiego rozstrzygnięcia nie jest możliwe przy pomocy zarzutu rażącej niewspółmierności kary, o tyle stawianie temu orzeczeniu zarzutu rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na jego treść, nie napotyka przeszkód.

(...) trafne określenie górnego pułapu kary łącznej ma znaczenie nie tylko wtedy, gdy przy wymiarze kary łącznej stosowano zasadę kumulacji, ale także i wówczas, gdy podstawą jej wymiaru była zasada absorpcji. W zależności od różnych uwarunkowań, zastosowanie tej zasady może mieć bowiem różny zakres (od pełnej po różne stopnie absorpcji kar). Tak więc nie ulega wątpliwości, że przy ocenie stopnia stosowanej absorpcji łączonych kar za zbiegające się przestępstwa nie sposób uniknąć zrelatywizowania tej oceny do określonych ustawowo granic wymiaru kary łącznej, jako jednego z determinantów kształtowania kary w wyroku łącznym. Ten zaś aspekt oceny, z obrazą art. 7 k.p.k., umknął analizie Sądu Apelacyjnego, przy czym skwitowanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zachodzących w omawianym zakresie różnic (každorazowo z niekorzyścią dla skazanego) konstatacją, że wymierzona skazanemu kara 11 lat pozbawienia wolności została orzeczona z zastosowaniem zasady częściowej absorpcji (także przy uwzględnieniu dolnej jej granicy 8 lat) i po rozważeniu wszystkich przesłanek mających znaczenie dla jej wymiaru, nie czyni zadość wymogom prawidłowego ustosunkowania się do sformułowanego w apelacji zarzutu, wskazanym w art. 457 § 3 i w art. 433 § 2 k.p.k.

(...) sąd odwoławczy wyraził oczywiście błędny pogląd prawny, iż na wymiar kary łącznej nie ma żadnego wpływu stan zdrowia skazanego i jego zachowanie się w zakładzie karnym. Poglądowi temu przeczy wprost treść przepisu art. 571 § 1 k.p.k., który nakazuje sądowi, w razie potrzeby, zwrócenie się o nadesłanie w tym przedmiocie stosownych opinii i informacji. Jest zatem oczywiste, że gdyby ustawodawca nie wiązał z tą powinnością żadnych skutków w zakresie orzekania o karze w wyroku łącznym, to jej nałożenie na sąd nie znajdowałoby żadnego celu. Tymczasem cel ten jawi się jako oczywisty również na tle unormowania art. 53 § 1 i 2 k.k., które w procesie wymierzania kary – co dotyczy także kary kształtowanej wyrokiem łącznym – nakazuje brać pod uwagę m.in. właściwości i warunki osobiste sprawcy oraz jego zachowanie po popełnieniu przestępstwa, a więc wszelkie, mające znaczenie dla wymiaru kary okoliczności, które powstały po wydaniu wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego. Do tych okoliczności zaliczają się niewątpliwie i stan zdrowia osoby skazanej prawomocnymi wyrokami, i opinie o niej z zakładu karnego. Te ostatnie świadczą w szczególności (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 1992 r., II KRN 112/92, OSNKW 1992, z. 9-10, poz. 72 i przywołane tam inne orzeczenia) o przebiegu i postępach w resocjalizacji skazanego, co ma doniosłe znaczenie dla oceny dalszych potrzeb w tym zakresie, a co za tym idzie, dla orzeczenia kary łącznej. W tym świetle stwierdzenie prokuratora w odpowiedzi na kasację, że jej zarzut sformułowany na płaszczyźnie art. 571 § 1 k.p.k. (i art. 53 § 1 i 2 k.k.) jest bezzasadny, gdyż zażądano wskazywanych informacji o skazanym, jawi się jako nieporozumienie, skoro w żadnym zakresie nie były one przedmiotem oceny.

W zaistniałej sytuacji należy uznać, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego dotknięty jest uchybieniami, których rażący charakter jest oczywisty. Jednocześnie nie można mieć wątpliwości, że zaistnienie wskazywanych uchybień mogło mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia. Nie można bowiem wykluczyć, że prawidłowe rozważenie zarzutów wniesionej apelacji, w tym uwzględnienie nie tylko opinii o zachowaniu skazanego w zakładzie karnym i informacji o jego stanie zdrowia, ale przede wszystkim rozważenie kwestii związanych z określeniem właściwych granic wymiaru kary łącznej, wynikających z sumowania kar jednostkowych za zbiegające się przestępstwa – w relacji do kary wymierzonej wyrokiem Sądu Okręgowego, mogłoby prowadzić do wydania innego rozstrzygnięcia końcowego.”

1.2.4. Obowiązek naprawienia szkody – zakres

przepisy: art. 46 § 1 k.k.

hasła: środki karne – obowiązek naprawienia szkody

Wyrok z dnia 18 kwietnia 2007 r., III KK 470/06

Teza:

Obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, jaki sąd nakłada zawieszając wykonanie wymierzonej kary pozbawienia wolności, obejmuje naprawienie tej szkody (w całości lub w części) tylko w takim zakresie, w jakim szkoda ta nie została zrekompensowana. Opisywany obowiązek może dotyczyć tylko tych składników szkody, które w sposób bezpośredni wiążą się z popełnieniem przez sprawcę przypisanego przestępstwa, nie zaś tych, które wynikają z dalszych następstw tego czynu.

Z uzasadnienia:

„W skardze tej zasadnie podnosi się, że obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, jaki sąd nakłada zawieszając wykonanie wymierzonej kary pozbawienia wolności, obejmuje naprawienie tej szkody (w całości lub w części) tylko w takim zakresie, w jakim szkoda ta nie została zrekompensowana. Trafnie również wskazuje się, z odwołaniem do ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, że opisywany obowiązek może dotyczyć tylko tych składników szkody,

które w sposób bezpośredni wiążą się z popełnieniem przez sprawcę przypisanego przestępstwa, nie zaś tych, które wynikają z dalszych następstw tego czynu.

Na tej podstawie należy przyznać rację skarżącemu, że orzekając wobec A. J. obowiązek naprawienia szkody względem dwóch podmiotów: D. S.A. w P. oraz C. B. S.A. w L., Sąd Rejonowy w sposób rażący naruszył przepis art. 410 k.p.k. w zakresie, w jakim przepis ten nakłada na sąd obowiązek uwzględnienia wszystkich istotnych okoliczności, mających wpływ na treść wydanego w tym przedmiocie orzeczenia.

Z przebiegu rozprawy głównej wynika (pisemnych motywów wyroku w sprawie nie sporządzono), że w orzeczeniu zasądzającym na rzecz firmy D. S.A. kwotę 11.101,43 zł, zaś na rzecz C. B. S.A. kwotę 501,93 zł, Sąd Rejonowy kierował się żądaniem przedstawiciela tych dwóch podmiotów, opierającym się na treści pisma (k. 189) zawierającego dane dotyczące wzajemnych rozliczeń między tymi podmiotami co do niespłaconego kredytu, jaki został zaciągnięty na zakup samochodu Peugeot 106 przez A. J. Tymczasem okoliczności te – z punktu widzenia omawianego rozstrzygnięcia – były nieistotne, i to zarówno, gdy chodzi o stwierdzenie, który z wymienionych podmiotów był uprawniony do otrzymania rekompensaty z tytułu szkody wyrządzonej przestępstwem, jak i o wykazanie wysokości szkody, jaka podlegała naprawieniu wobec jej niezrekompensowania. Okoliczności w tym względzie istotne, Sąd Rejonowy natomiast zupełnie pominął.

Po pierwsze zatem, Sądowi Rejonowemu umknęło, że w punkcie I wyroku, z którym związane jest omawiane orzeczenie o obowiązku naprawienia szkody, Sąd ten przypisał A. J. popełnienie przestępstwa polegającego na przywłaszczeniu samochodu marki Peugeot 106 na szkodę firmy D. S.A., która to firma (gwarantująca spłatę kredytu) zawarła z oskarżonym umowę przewłaszczenia pojazdu na zabezpieczenie. W tym świetle jest więc oczywiste, że tylko tę firmę można było uznać za podmiot pokrzywdzony przytaczanym przestępstwem przywłaszczenia rzeczy, nie zaś C. B. S.A., który wprawdzie udzielał oskarżonemu kredytu na zakup pojazdu, jednak w związku z tym zdarzeniem oskarżony nie został pociągnięty do odpowiedzialności karnej.

Po wtóre, pominął Sąd Rejonowy, że ów przywłaszczony pojazd, który został przez oskarżonego sprzedany W. R. – pokrzywdzonemu drugim z przypisanych oskarżonemu czynów, kwalifikowanym z art. 286 § 1 k.k., został w toku postępowania karnego odzyskany i zwrócony wskazanej, pokrzywdzonej spółce D. (k. 133, 136, 137).

Powyższe wykazuje w sposób jednoznaczny, że nieuwzględnienie przez Sąd Rejonowy przytaczanych okoliczności doprowadziło do wydania oczywiście błędnego orzeczenia: orzeczono mianowicie o obowiązku naprawienia szkody wobec podmiotu, który w sposób bezpośredni nie został pokrzywdzony przestępstwem (C. B. S.A.), jednocześnie zaś przy orzekaniu o obowiązku naprawienia szkody wobec podmiotu rzeczywiście pokrzywdzonego (D. S.A.) pominięto, że szkoda ta została faktycznie naprawiona przez zwrot przywłaszczonej rzeczy. Już tylko na marginesie można dodać, że skutkiem postąpienia Sądu Rejonowego był nie tylko efekt bezpodstawnego wzbogacenia pokrzywdzonej firmy (i banku), ale i obciążenie A. J. obowiązkiem naprawienia szkody niejako w „podwójnej” wysokości, gdyż tym samym wyrokiem został on ponadto zobowiązany do uiszczenia równowartości pojazdu także Wacławowi Rybakowi, od którego samochód odebrano, zwracając go pokrzywdzonej spółce.

W prezentowanej sytuacji, stwierdzając zasadność zarzutu kasacji, Sąd Najwyższy uznał za konieczne uchylene zaskarżonego rozstrzygnięcia w części dotyczącej nałożenia na skazanego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem z art. 284 § 2 k.k. na rzecz D. S.A. w P. oraz na rzecz C. B. S.A. w L.. Natomiast Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do wydania, żądane go przez Autora skargi, orzeczenia następczego niniejszego rozstrzygnięcia kasatoryjnego. Z przedstawionego stanu sprawy wynika bowiem, że wobec – zgodnego z funkcją probacji przewidzianej w art. 72 § 2 k.k. – zrekompensowania szkody wyrządzonej przestępstwem, przez zwrot przywłaszczonej rzeczy pokrzywdzonemu podmiotowi (innych roszczeń spółka może dochodzić w

drodze procesu cywilnego), nie zachodzi potrzeba przekazania sprawy, w omawianym zakresie, sądowi meriti do ponownego rozpoznania.”

1.2.5. Społeczna szkodliwość czynu

przepisy: art. 1 § 2 k.k.

hasła: społeczna szkodliwość

Wyrok z dnia 25 kwietnia 2007 r., III KK 474/06

Teza:

Usunięcie tego ołtarza przez funkcjonariuszy milicji połączone z zabranieniem jego wyposażenia wywołało uzasadniony protest mieszkańców i doprowadziło do dalszych wydarzeń. Powyższa okoliczność nie może pozostać bez wpływu na ocenę czynu przypisanego oskarżonemu z punktu widzenia jego społecznej szkodliwości, co doprowadziło do uznania, że poziom tej szkodliwości, pomimo spowodowania również pewnych strat materialnych – był znikomym.

Wprawdzie pojęcie społecznego niebezpieczeństwa czynu, jako warunku zaistnienia przestępstwa, nie było znane Kodeksowi karnemu z 1932 r., jednakże w dacie popełnienia czynu, jak i w dacie orzekania obowiązywał przepis art. 49 kodeksu postępowania karnego z 1928 r. w brzmieniu nadanym mu dekretem z dnia 21 grudnia 1955 r. o zmianie przepisów postępowania karnego. Zobowiązywał on sąd do każdorazowego badania zachowania oskarżonego pod tym kątem i umorzenia postępowania, jeżeli niebezpieczeństwo społeczne czynu było znikome. Zaniechanie wypełnienia tego obowiązku stanowiło niewątpliwie rażące naruszenie prawa, które wywarło istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, co w sumie powinno prowadzić do uchylenia wyroków obarczonych takim uchybieniem.

Z uzasadnienia:

„Przedstawiona w kasacji teza o znikomym stopniu społecznego niebezpieczeństwa zachowania skazanych okazała się zasadna, za czym przemawiają wywody charakteryzujące stronę podmiotową i przedmiotową czynu przypisanego wszystkim oskarżonym w tej sprawie. W świetle dowodów zgromadzonych w sprawie o odtworzenie akt Sądu Powiatowego w K. nr sygn. Kp 776/59, nie ulega wątpliwości, że zdarzenie w którym brali udział A. K., H. K. N. i Z. C. miało religijne podłoże i było wyrazem w pełni uzasadnionego protestu przeciwko ograniczaniu swobody wyznania oraz wykonywaniu praktyk religijnych. Nie można było bowiem stracić z pola widzenia tego, że w istocie zostało ono wywołane przez funkcjonariuszy MO i SB, którzy chcąc doprowadzić do likwidowania prowizorycznie zbudowanego przez mieszkańców K. ołtarza, zabrali z niego przedmioty związane z wykonywaniem kultu religijnego. Następnie odmówili zwrotu tych rzeczy, chociaż początkowo wyłącznie tego domagali się wzburzeni zaistniałą sytuacją obywatele. Na opisanym tle doszło do starcia między milicjantami a wiernymi, w których to wydarzeniach udział przypisano oskarżonym w tej sprawie. Dokonując oceny zachowania oskarżonych ustalonego przez sądy orzekające w toku postępowania nie można było tracić z pola widzenia okoliczności szczególnie istotnej z punktu widzenia potrzeby zastosowania właśnie normy art. 49 k.p.k. z 1928 r. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w czasie kiedy miało miejsce zdarzenie będące przedmiotem procesu, obowiązująca ówczesnie Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewniała wszystkim obywatelom wolność sumienia i wyznania. Tymczasem, z przyczyn czysto ideologicznych instytucje i organy ówczesnego państwa, zamiast zapewnić przestrzeganie tych norm, w rzeczywistości dążyły do ograniczenia swobody wykonywania praktyk religijnych, m.in. przez administracyjne blokowanie inicjatyw zmierzających do budowy obiektów sakralnych. Taka właśnie sytuacja wystąpiła jako przyczyna sprawcza wydarzeń będących następnie przedmiotem postępowania karnego. Wobec trudności czynionych przez władze, mieszkańcy K. – bez zezwolenia właściwego organu administracji, postawili prowizoryczny ołtarz, przy którym gromadzili się w celu sprawowania praktyk religijnych. Właśnie usunięcie tego ołtarza przez funkcjonariuszy milicji połączone z zabranieniem

jego wyposażenia wywołało uzasadniony protest mieszkańców i doprowadziło do dalszych wydarzeń. Powyższa okoliczność nie może pozostać bez wpływu na ocenę czynu przypisanego oskarżonemu z punktu widzenia jego społecznej szkodliwości, co doprowadziło do uznania, że poziom tej szkodliwości, pomimo spowodowania również pewnych strat materialnych – był znikomy.

W tych warunkach należało zgodzić się z tezą skarżącego, który słusznie przypomniał, że wprawdzie pojęcie społecznego niebezpieczeństwa czynu, jako warunku zaistnienia przestępstwa, nie było znane Kodeksowi karnemu z 1932 r., jednakże w dacie popełnienia czynu, jak i w dacie orzekania obowiązywał przepis art. 49 Kodeksu postępowania karnego z 1928 r. w brzmieniu nadanym mu dekretem z dnia 21 grudnia 1955 r. o zmianie przepisów postępowania karnego. Zobowiązywał on sąd do każdorazowego badania zachowania oskarżonego pod tym kątem i umorzenia postępowania, jeżeli niebezpieczeństwo społeczne czynu było znikome. Zaniechanie wypełnienia tego obowiązku stanowiło niewątpliwie rażące naruszenie prawa, które wywarło istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, co w sumie powinno prowadzić do uchylecia wyroków obarczonych takim uchybieniem. Taką właśnie wykładnię przyjmował już Sąd Najwyższy m. in. w niepublikowanych wyrokach z dnia 9 maja 2003 r., sygn. akt III KK 217/02, z dnia 27 czerwca 2003 r., sygn. akt III KK 261/03 oraz z dnia 10 sierpnia 2004 r., sygn. akt III KK 443/03 – dotyczących zresztą po części tych samych wydarzeń.”

1.2.6. Znamiona przestępstwa przywłaszczenia

przepisy: art. 284 k.k.

hasła: przywłaszczenia

Wyrok z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 34/07

Teza:

Sam fakt niewywiązania się przez stronę umowy ze zobowiązania, nie może świadczyć o zamiarze powiększenia przez nią własnego majątku kosztem majątku kontrahenta.

Dla przyjęcia realizacji znamion przestępstwa przywłaszczenia od strony podmiotowej konieczne jest wykazanie, że oprócz obiektywnego rozporządzenia przez sprawcę cudzą rzeczą ruchomą (cudzym mieniem ruchomym), jego działaniu towarzyszył zamiar, tzw. animus rem sibi habendi, tj. zamiar zatrzymania rzeczy dla siebie albo dla innej osoby, bez żadnego ku temu tytułu.

Z uzasadnienia:

„Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wniesiona na korzyść skazanego S. Ż. jest zasadna. Analiza zaskarżonego wyroku wykazuje bowiem niezbitcie, iż Sąd odwoławczy w lakonicznym i ogólnikowym uzasadnieniu orzeczenia, w sposób niepełny i w bardzo ograniczonym zakresie odniósł się do sformułowanych w apelacji obrońcy zarzutów dotyczących strony podmiotowej przypisanego oskarżonemu działania, uchybiając tym treść art. 457 § 3 k.p.k. Sąd ad quem powielił dowolną ocenę, dokonaną z obrazą art. 7 k.p.k. przez Sąd pierwszej instancji, dotyczącą zamiaru przywłaszczenia przez sprawcę leasingowanych maszyn. Nie zwracając (podobnie jak Sąd Rejonowy) zupełnie uwagi na podnoszony w apelacji przez obrońcę fakt, próby ugodowego załatwienia sprawy przez S. Ż. z firmą leasingową. Podobnie jak Sąd pierwszej instancji, Sąd odwoławczy przyjął, że o zamiarze oskarżonego świadczył fakt zaniechania zwrotu powierzonego mienia z chwilą rozwiązania umów leasingu. Sądy obu instancji pominęły zupełnie w swoich rozważaniach tę część wyjaśnień S. Ż., w których podał: „Nie zamierzam tych rzeczy ukrywać, czy zbyć. Ja chcę dogadać się z firmą B. L., aby mógł te przedmioty wykupić w moim imieniu mój zięć prowadzący własną firmę” (k. 90 akt). Rzeczywiście w dniu 15 września 2004 r. oskarżony wysłał do firmy leasingowej pismo z taką propozycją (k. 91, 241). Dokonana w sprawie analiza strony podmiotowej przypisanego skazanemu czynu nie może być uznana za wystarczającą w świetle wymogów określo-

nych w art. 7 k.p.k., zaś motywy Sądu odwoławczego nie spełniają kryteriów określonych w art. 457 § 3 k.p.k.

Sąd Okręgowy ograniczył się w istocie do analizy przedmiotowych okoliczności zdarzenia, wyciągając z nich, w ślad za Sądem pierwszej instancji, nieuprawnione wnioski dla oceny strony podmiotowej działania skazanego. Sam fakt, że S. Ż. nie dotrzymał zobowiązania do zwrotu mienia, wynikającego z zawartych umów leasingowych, nie dawał podstaw do stwierdzenia, że celem takiego postępowania, było jego przywłaszczenie. Sam fakt niewywiązania się przez stronę umowy ze zobowiązania, nie może świadczyć o zamiarze powiększenia przez nią własnego majątku kosztem majątku kontrahenta (por. wyrok SN z dnia 3 października 2005 r., V KK 15/05, Lex nr 1572006).

Dla przyjęcia realizacji znamion przestępstwa przywłaszczenia od strony podmiotowej konieczne jest wykazanie, że oprócz obiektywnego rozporządzenia przez sprawcę cudzą rzeczą ruchomą (cudzym mieniem ruchomym), jego działaniu towarzyszył zamiar, tzw. animus rem sibi habendi, tj. zamiar zatrzymania rzeczy dla siebie albo dla innej osoby, bez żadnego ku temu tytułu (por. postanowienie SN z dnia 15 listopada 2002 r., IV KKN 380/99 – nie publ.).”

1.2.7. Zakaz prowadzenia pojazdów

przepisy: art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów.

Wyrok z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 492/06

Teza:

Nie ma (...) żadnego logicznego powodu, dla którego należałoby z brzmienia art. 42 § 2 k.k. wyprowadzić wniosek, że dopuszcza on możliwość wyłączenia spośród rodzajów pojazdów, właśnie ten rodzaj, do którego należał pojazd prowadzony przez sprawcę w chwili popełnienia czynu. Przeciwnie, to właśnie rodzaj pojazdu mechanicznego, przy którego prowadzeniu sprawca dopuścił się przestępstwa stanowi, przy orzekaniu środka karnego przewidzianego w art. 42 § 2 k.k., przesłankę wskazującą na rodzaj pojazdów mechanicznych, które powinny zostać objęte zakazem.

Z uzasadnienia:

„Na podstawie art. 42 § 2 k.k. sąd uznając oskarżonego winnym czynu określonego w art. 178a § 1 k.k. ma obowiązek orzec środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Takie określenie zakresu omawianego środka karnego wskazuje, że jego istotą jest pozbawienie sprawcy występkę z art. 178a k.k. możliwości prowadzenia co najmniej pojazdu, którym sprawca dopuścił się tego czynu zabronionego. Nie ma natomiast żadnego logicznego powodu, dla którego należałoby z brzmienia art. 42 § 2 k.k. wyprowadzić wniosek, że dopuszcza on możliwość wyłączenia spośród rodzajów pojazdów, właśnie ten rodzaj, do którego należał pojazd prowadzony przez sprawcę w chwili popełnienia czynu. Przeciwnie, to właśnie rodzaj pojazdu mechanicznego, przy którego prowadzeniu sprawca dopuścił się przestępstwa stanowi, przy orzekaniu środka karnego przewidzianego w art. 42 § 2 k.k., przesłankę wskazującą na rodzaj pojazdów mechanicznych, które powinny zostać objęte zakazem. Natomiast okoliczności czynu mogą uzasadniać dodatkowo orzeczenie zakazu także w odniesieniu do pojazdów innego rodzaju, jak prowadzony przez sprawcę, względnie orzeczenie zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych.

Należy przypomnieć, że na gruncie przepisów Kodeksu karnego z 1969 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych zmierza do faktycznego, czasowego wyeliminowania z ruchu drogowego jako kierowców tych osób, które prowadząc pojazd mechaniczny do-

puścili się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1975 r., V KZP 2/74, OSNKW 1975, z. 3–4, poz. 39). Również w doktrynie podkreślano, że z zakresu zakazu prowadzenia pojazdów nie powinny być wyłączone uprawnienia do prowadzenia takiego pojazdu przy którego prowadzeniu sprawca dopuścił się przestępstwa. Sprawca taki nadużył bowiem tych uprawnień, trudno byłoby mu je dalej pozostawić (por. R. Stefański, glosa do wyroku SN z dnia 10 czerwca 1991 r., II KRN 57/91, Przegląd Sądowy 1994, nr 3, s. 83 – 91, J. Lewiński, Prawnik odpowiada, ZW 1985, Nr 3, s. 85).

W konsekwencji zaś orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych innego rodzaju niż ten do którego należał pojazd prowadzony przez sprawcę, sprawca czynu nie zostaje czasowo wyeliminowany z ruchu drogowego, co stoi w jaskrawej sprzeczności z ratio legis art. 42 § 2 k.k.

Tak też rozstrzygnął już Sąd Najwyższy m. in. w wyrokach z dnia 6 lipca 2006 r., IV KK 141/06 i IV KK 146/06, OSP 2007 r., nr 2, poz. 18, por. też glosa do tego ostatniego wyroku R. Stefańskiego OSP 2007, nr 2, s. 110 – 111.

Poza sporem w niniejszej sprawie jest, iż R. P. prowadził w stanie nietrzeźwości samochód osobowy do którego prowadzenia wymagane jest prawo jazdy kategorii „B”. Stanowiło to przesłankę do obligatoryjnego orzeczenia wobec niego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia co najmniej pojazdów mechanicznych do których prowadzenia wymagane jest prawo jazdy kategorii „B”.

1.2.8. Obowiązek orzekania zakazu prowadzenia pojazdów określonego rodzaju

przepisy: art. 178a § 2 k.k., art. 42 § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 493/06

Teza:

Orzeczenie na podstawie art. 42 § 1 k.k. zakazu prowadzenia rowerów, nie zwalniało (...) sądu z obowiązku orzeczenia, obligatoryjnego w tej sprawie, z uwagi na stan nietrzeźwości sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych określonego rodzaju.

Z uzasadnienia:

„Trafnie podnosi Prokurator Generalny, iż wyrok (...), w zaskarżonej kasacją części, został wydany z rażącym naruszeniem przepisu prawa karnego materialnego wskazanego w zarzucie kasacji.

Sąd Rejonowy w Katowicach uznając bowiem K. C. winnym popełnienia przestępstwa z art. 178a § 2 k.k. orzekł na podstawie art. 42 § 1 k.k. środek karny w postaci zakazu prowadzenia rowerów, zaniechał zaś orzeczenia środka karnego na podstawie art. 42 § 2 k.k. Przepis ten – obligatoryjny wobec uczestniczących w ruchu sprawców przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnionych w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub zbiegłych z miejsca zdarzenia – przewiduje zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Orzeczenie na podstawie art. 42 § 1 k.k. zakazu prowadzenia rowerów, nie zwalniało (...) sądu z obowiązku orzeczenia, obligatoryjnego w tej sprawie, z uwagi na stan nietrzeźwości sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych określonego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2001 r., I KZP 24/2001, OSP 2002 r. Nr 7 – 8, poz. 110 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., III KKN 281/01, LEX nr 51610).”

1.2.9. Gwarancje procesowe; Prawo do rzetelnego procesu; Udostępnianie dokumentów procesowych w języku znanym oskarżonemu

przepisy: art. 72 § 3 k.p.k., art. 6 k.p.k.

hasła: tłumacze, specjaliści

Wyrok z dnia 22 marca 2007 r., V KK 190/06

Teza:

Artykuł 72 § 3 k.p.k., jak słusznie podkreśla się w doktrynie spełnia rolę gwarancyjną oraz stanowi realizację minimalnych standardów demokratycznego systemu prawnego, zapewniającego osobie nie władającej językiem danego kraju udostępnienie jej podstawowych dokumentów procesowych w znanym jej języku. (...)Niedopełnienie przez Sąd obowiązku wynikającego z omawianego przepisu było naruszeniem istotnego elementu prawa do rzetelnego procesu.

Z uzasadnienia:

„Autor kasacji trafnie stawia zarzuty rażącej obrazy art. 6 k.p.k. i art. 72 § 3 k.p.k. Artykuł 6 k.p.k. statuuje jedną z podstawowych gwarancji procesowych oskarżonego, jaką jest prawo do obrony. Może ono być realizowane zarówno w sensie materialnym, jak i formalnym; przy czym to drugie rozumiane jest jako prawo do korzystania z pomocy obrońcy.

Rozprawa przed Sądem Odwoławczym, którym był Sąd Okręgowy w G. odbyła się bez udziału obrońcy oskarżonego, mimo że ten dwukrotnie wnosił o odroczenie rozpoznania apelacji z uwagi na (udokumentowaną) „kolizję terminów”. Rozpoznanie sprawy pod nieobecność obrońcy była tym bardziej rażącym naruszeniem prawa oskarżonego do obrony, że A. K., jako cudzoziemiec, nie władał językiem polskim. Nawet, gdyby przyjąć, jak czyni to prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację, że obrońca uchybił obowiązkowi wynikającemu z art. 37 a ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze, to i tak okoliczność ta nie mogła szkodzić oskarżonemu, który przecież nie ponosił żadnej winy za nieustanowienie przez jego obrońcę pełnomocnika (patrz postanowienie SN z dnia 24 listopada 1973 r., II KZ 220/73, OSNKW 1974, z. 3 poz. 56).

Bezspornym jest, że skazanemu, który nie władał językiem polskim, nie doręczono odpisów dokumentów wymienionych w kasacji wraz z tłumaczeniem; uzasadniony jest zatem zarzut rażącej obrazy art. 72 § 3 k.p.k.

Powołany przepis (art. 72 § 3 k.p.k.), jak słusznie podkreśla się w doktrynie spełnia rolę gwarancyjną oraz stanowi realizację minimalnych standardów demokratycznego systemu prawnego, zapewniającego osobie nie władającej językiem danego kraju udostępnienie jej podstawowych dokumentów procesowych w znanym jej języku (patrz T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Zakamycze 2003, s. 261 oraz Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz pod red. P. Hofmańskiego, Warszawa 2004, s. 371 – 373).

Można też powiedzieć, że niedopełnienie przez Sąd obowiązku wynikającego z omawianego przepisu było naruszeniem istotnego elementu prawa do rzetelnego procesu.

Z powyższych powodów zaskarżone kasacją orzeczenie należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, po to by można było usunąć błędy prawne, które omówiono.”

1.2.10. Zakres reguły *ne peius*

przepisy: art. 454 § 2 k.p.k.

hasła: reguła *ne peius*

wyrok z dnia 18 kwietnia 2007 r.,

sygn. akt: V KK 216/06,

Teza:

Regula ne peius przewidziana w (art.454 § 2 k.p.k.) obejmuje każdą zmianę ustaleń faktycznych dokonaną przez sąd odwoławczy, zarówno w zakresie dyspozytywnej, jak i motywacyjnej części zarzutu.

Z uzasadnienia:

„Kasacja obrońcy osk. B. D. okazała się zasadna, zaś sformułowane w niej zarzuty i wnioski – w swej podstawowej części – zasługiwały na uwzględnienie. Skarżący słusznie wskazał na to, że sąd odwoławczy w wyniku uwzględnienia apelacji wniesionej przez prokuratora na niekorzyść skazanych zmienił rozstrzygnięcie sądu I instancji zarówno w zakresie kwalifikacji prawnej pierwszego z czynów przypisanych B. D. i A. J., jak i wymiaru orzeczonych za ten czyn kar pozbawienia wolności, a konsekwencji – również kary łącznej. Zupełnie fundamentalne znaczenie ma w tej sprawie jednak to, że te zmiany zostały poprzedzone modyfikacją ustaleń faktycznych poczynionych w kwestii dotyczącej znamion przestępstwa. Niezależnie bowiem od deklaracji składanych formalnie w pisemnych motywach orzeczenia sądu drugiej instancji na temat uznania za trafne ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji i podejmowanych prób odżegnania się od stwierdzenia błędu w ustaleniach sądu meriti, w rzeczywistości doszło do zupełnie zasadniczej zmiany w tym obszarze. Trudno bowiem inaczej ocenić przesunięcie – w opisie czynu sformułowanym przecież na nowo przez sąd odwoławczy – momentu zastosowania groźby pod adresem pokrzywdzonego. O ile Sąd Rejonowy w K. właśnie dlatego odrzucił kwalifikację z art. 280 § 1 k.k. zaproponowaną przez prokuratora w akcie oskarżenia, gdyż uznał, że groźba zastosowania przemocy pojawiła się już po dokonaniu zaboru mienia, o tyle sąd odwoławczy ustalił na jednej płaszczyźnie czasowej te dwa elementy czynu przyjmując, że sprawcy „grożąc A. Ż. pobiciem zabrali mu w celu przywłaszczenia” przedmioty o łącznej wartości 630 zł. Dopiero takie połączenie w czasie groźby wyrażonej pod adresem pokrzywdzonego z zaborem jego mienia pozwalało na dokonywanie oceny całego zachowania oskarżonych w płaszczyźnie przepisu art. 280 § 1 k.k. Jest zatem oczywiste, że tak określony moment zastosowania przemocy zdeterminował później kwalifikację prawną przyjętą przez sąd odwoławczy. Zarazem, okazało się, że zmiana w tym zakresie była niezbędna sądowi odwoławczemu dla przyjęcia innej, surowszej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonym. Dopiero jej wprowadzenie otworzyło drogę do uznania, że czyn oskarżonych stanowi przestępstwo rozboju a nie tylko kradzieży rozbójniczej. Gdyby bowiem rzeczywistości dotychczasowe ustalenia faktyczne zezwalały na zastosowanie innej oceny prawnej zachowania oskarżonych niż zastosowana przez sąd pierwszej instancji, zupełnie zbędne było tworzenie od początku nowego opisu czynu oskarżonych. Tymczasem, sąd odwoławczy nie tylko na nowo wskazał elementy zachowania oskarżonych wypełniające znamiona przestępstwa, ale jeden z tych elementów w postaci umiejscowienia w czasie zastosowanej groźby użycia przemocy – związał z momentem zabierania mienia. Wbrew zatem zapewnieniom sądu odwoławczego oraz pogładowi zaprezentowanemu w odpowiedzi prokuratora na kasację, nie można skutecznie zanegować zarzutu jednoczesnego zmodyfikowania wyroku sądu I instancji w zakresie: ustaleń faktycznych będących oparciem dla zastosowania nowej kwalifikacji prawnej zachowania oskarżonych oraz wymiaru kar pozbawienia wolności orzeczonych w stosunku do obu oskarżonych. Wprawdzie pełnym nieporozumieniem jest powoływanie w takiej konfiguracji procesowej zarzutu naruszenia art. 455 k.p.k., który dotyczy całkowicie odmiennej sytuacji (poprawianie kwalifikacji prawnej niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów), ale naruszenie przepisów art. 434 § 1 zdanie drugie k.p.k. i art. 454 § 2 k.p.k. – jest oczywiste i ma rażący charakter. W odniesieniu do pierwszej z wymienionych norm przypomnieć, jak widać trzeba, że apelacja prokuratora w tej sprawie odwoływała się do błędu w ustaleniach faktycznych. Skoro zatem środek odwoławczy pochodzący od oskarżyciela publicznego tak precyzował swój zarzut, to orzeczenie na niekorzyść oskarżonego

było możliwe w wypadku jego podzielenia lub wystąpienia okoliczności uwzględnianych z urzędu. Tymczasem, przecież w pisemnych motywach sąd odwoławczy dowodził, że w pełni akceptuje ustalenia sądu pierwszej instancji, czym jednocześnie zdyskwalifikował trafność zarzutu apelacyjnego. Bezprzedmiotowe było natomiast odwoływanie się do argumentu wskazującego na to, że „błędne zastosowanie przez sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego doprowadziło do przyjęcia nieprawidłowej kwalifikacji czynu przypisanego oskarżonym”. Rzecz bowiem w tym, że ani autor apelacji nie postawił zarzutu obrazy prawa materialnego ani nie byłoby możliwe do zaakceptowania podnoszenie w jednym zarzucie błędu w ustaleniach faktycznych i obrazy prawa materialnego. Jak się powszechnie przyjmuje, ta ostatnia podstawa odwoławcza jest ograniczona do sytuacji, gdy ustalenia faktyczne w sprawie nie budzą wątpliwości. Tymczasem, w realiach tej sprawy właśnie ustalenia faktyczne były w pierwszej kolejności atakowane przez autora apelacji.

Nie ulega również wątpliwości rażący charakter naruszenia przez sąd odwoławczy dyspozycji art. 454 § 2 k.p.k. Zezwala on sądowi drugiej instancji na orzeczenie surowszej kary pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy nie zmienia on ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. Reguła *ne peius* przewidziana w (art.454 § 2 k.p.k.) obejmuje każdą zmianę ustaleń faktycznych dokonaną przez sąd odwoławczy, zarówno w zakresie dyspozytywnej, jak i motywacyjnej części zarzutu (por. T. Grzegorzczuk: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Kraków 2005, s. 1141). Skoro zatem w niniejszej sprawie dokonano takiej zmiany ustaleń, przyjmując odmiennie niż to uczynił sąd pierwszej instancji, że groźba użycia przemocy została zastosowana jednocześnie z zaborem mienia, a nie po dokonaniu jego kradzieży, to podwyższenie wymiaru kary pozbawienia wolności przez sąd odwoławczy nie było dopuszczalne i naruszało zakaz wynikający z powołanego przepisu. Wpływ tego uchybienia na treść wyroku zaskarżonego kasacją jest oczywisty, skoro bez jego wystąpienia orzeczenie sądu drugiej instancji nie mogłoby mieć kształtu rozstrzygnięcia reformatorskiego w stosunku do wszystkich istotnych elementów dotychczasowego wyroku, a wręcz musiałoby przybrać zupełnie inny kierunek.”

1.2.11. Wyprowadzanie nie dość wyczerpująco sformułowanych zarzutów z uzasadnienia środka odwoławczego

przepisy: art. 433 § 2 k.p.k.
hasła: kasacja granice

Wyrok z dnia 5 kwietnia 2007 r., V KK 223/06

Teza:

Niewątpliwie byłoby wysoce pożądanym, aby podmiot fachowy wyczerpująco określał zarzuty, wskazując w nich w sposób przejrzysty określone uchybienia w taki sposób, aby nie było potrzeby ich wyprowadzania z uzasadnienia środka odwoławczego, ale jeżeli nawet podmiot fachowy nieprawidłowo „zakwalifikuje” konkretne uchybienie, o możliwości orzeczenia na niekorzyść oskarżonego decydować będzie to, czy podniesione uchybienie w istocie nastąpiło, nie zaś to, czy nadto zostało ono prawidłowo sformułowane.

Z uzasadnienia:

„Warunkiem przyjęcia i merytorycznego rozpoznania środka odwoławczego przez Sąd drugiej instancji, złożonego przez podmiot wykwalifikowany, jest określenie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu i ich uzasadnienie oraz wskazanie wniosków odwoławczych.

Przepis art. 433 § 2 k.p.k. statuuje natomiast obowiązek rozważenia przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów oraz wniosków podniesionych w środku odwoławczym, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Tym samym treść podniesionych zarzutów (i wskazane w nich uchybienia) zakreśla zakres rozpoznania środka odwoławczego (patrz m. in. wyrok SN z dnia 16 października 2002 r. w

sprawie III KKN 105/00, Lex nr 56841; postanowienie SN III KK 360/02 z 15 października 2003 r. – OSNwSK 2003/1/2141).

Niewątpliwie byłoby wysoce pożądanym, aby podmiot fachowy wyczerpująco określał zarzuty, wskazując w nich w sposób przejrzysty określone uchybienia w taki sposób, aby nie było potrzeby ich wyprowadzania z uzasadnienia środka odwoławczego, ale jeżeli nawet podmiot fachowy nieprawidłowo „zakwalifikuje” konkretne uchybienie, o możliwości orzeczenia na niekorzyść oskarżonego decydować będzie to, czy podniesione uchybienie w istocie nastąpiło, nie zaś to, czy nadto zostało ono prawidłowo sformułowane.

Brak dokładnego sprecyzowania w zarzucie apelacyjnym wszystkich uchybień nie powoduje samo przez się, że niemożliwym jest ustalenie o jakie uchybienia procesowe skarżącemu chodzi, bądź jakie naruszenia przepisów prawa materialnego kwestionuje. Lukę tę, przy stwierdzeniu ogólnym, wskazującym na nierozważenie przez Sąd pierwszej instancji subsumpcji zachowania oskarżonych pod inny przepis ustawy karnej niż wskazany w akcie oskarżenia, w przedmiotowej sprawie wypełniło niewątpliwie uzasadnienie wniesionej skargi apelacyjnej, w którym prokurator wskazał na ewentualne dopuszczenie się przez Sąd pierwszej instancji obrazy art. 399 § 1 k.p.k., a w jej konsekwencji obrazy art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Tak więc, sprecyzowany nie w petitum apelacji a w jej uzasadnieniu zarzut, winien być przedmiotem oceny Sądu drugiej instancji. Sąd tego obowiązku nie dopełnił.

Tym samym, Sąd Okręgowy w K. rozpoznając apelację wniesioną przez prokuratora w całości na niekorzyść oskarżonych M. K. i P. S. dopuścił się obrazy art. 433 § 2 k.p.k., która mogła mieć istotny wpływ na treść wyroku. Rozpoznając bowiem sprawę nie uczynił tego w granicach podniesionego w środku odwoławczym zarzutu (i przede wszystkim wskazanych uchybień), mimo, iż możliwym było ustalenie treści wszystkich podniesionych przez skarżącego uchybień, w tym również ewentualnego braku subsumpcji zachowania oskarżonych pod inny przepis ustawy karnej, niż wskazany w akcie oskarżenia.”

1.2.12. Pojęcie „rażącego naruszenia” art. 343 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k.

przepisy: art. 343 k.p.k., art. 335 § 1 k.p.k., art. 523 § 1 k.p.k.

hasła: wniosek o skazanie bez rozprawy

Postanowienie z dnia 3 kwietnia 2007 r., II KK 9/07

Teza:

Nie każde naruszenie (art. 343 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k.) implikuje ocenę o naruszeniu rażącym, a tylko takie, zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k., prowadzić może do uwzględnienia kasacji.

Z uzasadnienia:

„Kasacja Prokuratora Generalnego na uwzględnienie nie zasługiwała, choć trafnie podniesiono w niej zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów art. 343 § 1 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k.

Bezspornym jest, że orzekając w trybie tych przepisów, na posiedzeniu, w którym nie wzięła udziału jedna ze stron procesu (w niniejszej sprawie nie stawił się oskarżony), sąd, o ile ocenia wniosek oskarżyciela jako zasadny, związany jest jego treścią. Słusznie w wyroku z dnia 9 września 2005r. (sygn. V KK 296/05, LEX 164332) Sąd Najwyższy podkreślił, że związanie takie jest konsekwencją faktu, że pomiędzy prokuratorem a oskarżonym doszło do porozumienia nie tylko w zakresie rozstrzygnięcia o winie, ale także co do kary i to wszystkich jej elementów. W pełni zatem dzieląc ten kierunek wykładni art. 343 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k., na którym oparta została cała argumentacja kasacji, trzeba jednak stwierdzić, że nie każde naruszenie (art. 343 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k.)

implikuje ocenę o naruszeniu rażącym, a tylko takie, zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k., prowadzić może do uwzględnienia kasacji. Warto dodać w tym miejscu, że we wskazanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego, do którego odwoływał się autor kasacji, różnica pomiędzy wnioskiem prokuratora, a wydanym przez sąd wyrokiem dotyczyła orzeczenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (tak we wniosku) bądź kary bezwzględnej (tak w wyroku). Była to więc różnica zupełnie innej kategorii i doniosłości niż ta, o której mowa w sprawie przedmiotowej.

W niej bowiem Sąd Rejonowy orzekł „zakaz prowadzenia w ruchu lądowym pojazdów mechanicznych jednośladowych i pojazdów rowerowych na okres 2 lat”, podczas gdy prokurator we wniosku wskazał, że w tym zakresie z oskarżonym uzgodniono orzeczenie środka karnego „zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i rowerów w ruchu lądowym na okres 2 lat”. Różnica pomiędzy wskazanym we wniosku zakresem działania środka karnego, a tym orzeczoną przez Sąd Rejonowy niewątpliwie jest istotna i to jednoznacznie korzystna dla oskarżonego. Przyczyny takiej modyfikacji wniosku prokuratora nie są znane, gdyż w sprawie nie sporządzono uzasadnienia. Bardzo istotnym jest natomiast ten element, że pomimo węższego określenia w wyroku zakazu prowadzenia pojazdów, prokurator tego orzeczenia nie zaskarżył, choć był obecny w toku posiedzenia oraz doręczono mu odpis wyroku. Pozwala to wnosić, że podzielał wówczas zasadność takiego rozstrzygnięcia.

Przeciwko ocenie naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów art. 343 k.p.k. i art. 335 § 1 k.p.k. jako rażącego naruszenia prawa, przemawia także to, że orzeczony w wyroku zakaz faktycznie zharmonizowany był z występkiem popełnionym przez K. B., który w stanie nietrzeźwości kierował właśnie rowerem. Orzeczenie zatem zakazu prowadzenia „pojazdów mechanicznych jednośladowych i rowerowych”, było adekwatne do charakteru przypisanego występkowi. Nie ma przy tym żadnego znaczenia to, że Sąd Rejonowy użył określenia „pojazdy rowerowe”, którym nie posługuje się Prawo o ruchu drogowym. Oczywistym jest bowiem, że choć pozaustawowe, to określenie Sądu Rejonowego jest jasne i zrozumiałe, nie wywołujące żadnych trudności interpretacyjnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy uznał, że choć zaskarżony kasacją Prokuratora Generalnego wyrok Sądu Rejonowego faktycznie narusza prawo procesowe, to jednak naruszenie to nie ma charakteru rażącego. Ten zaś wniosek wprost prowadzi do orzeczenia o oddaleniu kasacji, jako że w sprawie nie wystąpiły żadne podstawy do przekroczenia jej granic – art. 536 k.p.k. ”

1.2.13. Stan bezbronności kwalifikujący kradzież zwykłą do przestępstwa rozboju

przepisy: art. 278 k.k., art. 280 § 1 k.k.

hasła: kradzież, rozbój

Postanowienie z dnia 24 kwietnia 2007 r., II KK 175/06

Teza:

Przez stan bezbronności, jako element kwalifikujący kradzież zwykłą do przestępstwa rozboju należy rozumieć również taką sytuację w której ofiara przestępstwa na skutek wielości agresywnie zachowujących się napastników i wynikającej stąd oraz z indywidualnej, a przy tym realnej możliwości stawiania oporu, możliwość obrony jest pozbawiona lub w znacznym stopniu ograniczona.

Z uzasadnienia:

„Stanowisko wyrażonego w skardze kasacyjnej o błędności przyjętej przez Sądy kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonej E. H. nie można podzielić.

Przez stan bezbronności, jako element kwalifikujący kradzież zwykłą do przestępstwa rozboju należy rozumieć również taką sytuację w której ofiara przestępstwa na skutek wielości agresywnie

zachowujących się napastników i wynikającej stąd oraz z indywidualnej, a przy tym realnej możliwości stawiania oporu, możliwość obrony jest pozbawiona lub w znacznym stopniu ograniczona.

Na tym tle działania oskarżonej, w realiach sprawy trafnie zostało ocenione jako rozbój, a nie jako zwykła kradzież.

Oskarżona, działając wspólnie i w porozumieniu z dwiema nieustalonymi bliżej kobietami wtargnęła do mieszkania 77-letniego pokrzywdzonego. Dwie z napastniczek, w tym oskarżona, otoczyły pokrzywdzonego i nie pozwoliły mu na swobodne poruszanie się podczas gdy trzecia przeszukiwała mieszkanie zabierając w efekcie pieniądze w kwocie 100 zł.

Przyjęta przez sądy subsumpcja czynu oskarżonej jako rabunku trafnie oddaje jego kryminalną ocenę i stąd zarzut kasacyjny uznać należało za całkowicie chybiony.”

1.2.14. Dokonywanie ustaleń w kwestii popełnienia przestępstwa jako obowiązek sądu; Wznowienie postępowania

przepisy: art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 17 k.p.k., art. 22 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania, przesłanki procesu

Postanowienie z dnia 19 kwietnia 2007 r., II KO 54/06

Teza:

Jeżeli nie można in concreto wydać wyroku skazującego (istnieje orzeczenie stwierdzające niemożność wydania takiego wyroku z powodów wymienionych w art. 17 lub 22 k.p.k.), to wówczas dokonanie ustaleń w kwestii popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., staje się obowiązkiem sądu rozpatrującego wniosek o wznowienie postępowania.

Z uzasadnienia:

„W doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że jeżeli nie można in concreto wydać wyroku skazującego (istnieje orzeczenie stwierdzające niemożność wydania takiego wyroku z powodów wymienionych w art. 17 lub 22 k.p.k.), to wówczas dokonanie ustaleń w kwestii popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., staje się obowiązkiem sądu rozpatrującego wniosek o wznowienie postępowania (por. postanowienie SN z dnia 1 września 1973 r., II KZ 176/73, OSNKW 1973, z. 12, poz. 172, S. Zabłocki [w:] Z. Gostyński [red.] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, t. III, Warszawa 2004, s. 683).

Skarżący złożył zawiadomienie, o rzekomym popełnieniu przez świadków Andrzeja Wiśniewskiego i W. B. czynu z art. 233 § 1 k.k., po upływie przeszło sześciu lat od chwili złożenia przez nich zeznań. Treść i argumentacja tego zawiadomienia w konfrontacji z materiałem dowodowym przedmiotowej sprawy, wskazują jednoznacznie na brak jakichkolwiek podstaw do przyjęcia uzasadnionego podejrzenia, że wspomniani świadkowie dopuścili się przestępstwa fałszywych zeznań. Uprawniony jest zatem wniosek, że wbrew twierdzeniom obrońcy brak jest racjonalnych podstaw do przyjęcia, iż w związku z prawomocnie zakończonym postępowaniem dopuszczono się jakiegokolwiek przestępstwa, które mogłoby mieć wpływ na treść orzeczenia. Powołanie we wniosku podstawy z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. równoznaczne jest z żądaniem przeprowadzenia dowodów z opinii biegłych dla dokonania ponownej oceny wiarygodności dowodów obciążających oskarżonego. Tymczasem nowe fakty lub dowody, w ujęciu przepisu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., mogą być podstawą wznowienia, jeżeli ze znacznym prawdopodobieństwem wskazują, iż skazany nie popełnił czynu bądź czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze.”

1.2.15. Uzupełnienie przewodu sądowego

przepisy: art. 452 k.p.k.

hasła: uzupełnienie przewodu sądowego

Postanowienie z dnia 28 marca 2007 r., III KK 363/06

Teza:

Artykuł 452 k.p.k. nie określa zakazu dowodowego, który uniemożliwia dopuszczenie dowodu na etapie procedowania przed Sądem odwoławczym, ale dopuszcza taką możliwość przy spełnieniu przesłanek w nim wskazanych, o których mowa wyżej.

Z uzasadnienia:

„Zasadą jest, co oczywiste, że to sąd meriti przeprowadza postępowanie dowodowe co do istoty sprawy, rzecz jednak w tym, że przepis art. 452 k.p.k. umożliwia przeprowadzenie, w ramach postępowania odwoławczego, uzupełniającego postępowania dowodowego wówczas, gdy nastąpi to w wyjątkowych wypadkach, przyczyni się to do przyspieszenia postępowania i nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości lub w znacznej części. (Art. 452 k.p.k.) nie określa zatem zakazu dowodowego, który uniemożliwia dopuszczenie dowodu na etapie procedowania przed Sądem odwoławczym, ale dopuszcza taką możliwość przy spełnieniu przesłanek w nim wskazanych, o których mowa wyżej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2004 r., II KK 388/03, OSNKW 2004, z. 11–12, poz. 103, LEX nr 137899).”

1.2.15. Przedawnienie a charakter czynu; Charakter wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów

przepisy: art. 102 k.k., art. 313 k.p.k.

hasła: przedawnienie, przedstawienie zarzutów

Postanowienie z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 31/07

Teza:

- 1. Przedawnienie uchyla karalność czynu przestępnego, lub wykonalność orzeczonej kary, nie odbierając jednak temu czynowi charakteru przestępstwa.**
- 2. Przepis art. 102 k.k. ma na myśli wszczęcie postępowania o dany czyn zabroniony przeciwko określonej osobie (jako sprawcy sensu largo), a nie przeciwko jakiegokolwiek osobie.**
- 3. Terminy karalności wynikające z art. 102 k.k. mają charakter bezwzględny. Z upływem tych terminów nie ma już możliwości ukarania sprawcy przestępstwa**
- 4. Wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów nie można utożsamiać z jego sporządzeniem, gdyż wydanie postanowienia oznacza zarazem jego uzewnętrznienie**
- 5. Niezwłoczne ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów oznacza wykonanie tej czynności w najkrótszym możliwym w danej sytuacji czasie.**

Z uzasadnienia:

„Przedawnienie uchyla karalność czynu przestępnego, lub wykonalność orzeczonej kary, nie odbierając jednak temu czynowi charakteru przestępstwa. Podkreśla się, że przedawnienie w prawie karnym opiera się przede wszystkim na założeniach praktyki kryminalnej, jest ono ściśle związane z zagadnieniami dotyczącymi kary i jej funkcji (St. Śliwiński, Polskie prawo karne materialne. Część ogólna, 1946, s. 525; K. Marszał, Przedawnienie w prawie karnym, Warszawa 1972, s. 9). Przedawnienie, którego treścią jest uchylenie karalności przestępstwa, na skutek określonego w ustawie upływu czasu, należy do ujemnych przesłanek o charakterze materialnym. Stwierdzenie, że

od chwili popełnienia przestępstwa upłynął okres czasu określony w przepisach k.k. skutkujący ustaniem karalności przestępstwa (art. 101 k.k. i n.), czyni zbędnym prowadzenie procesu karnego, którego zasadniczo się nie wszczyna. Jeżeli zaś zostanie wszczęty, należy postępowanie umorzyć i to nawet w razie zaawansowania sprawy i rozpoczęcia przewodu sądowego (R. Kmiecik, E. Skrętowicz, *Proces karny. Część ogólna*, Kraków 2002, s. 234). Artykuł 102 k.k., o którym to przepisie mowa jest w zarzucie kasacji, modyfikuje w istotny sposób terminy przedawnienia karalności określone w art. 101 k.k. Otóż jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego w art. 101 § 1 pkt 1–3 k.k. ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Z uwagi na to, że przepis art. 102 k.k. przedłużenie okresu przedawnienia karalności przestępstwa łączy *expressis verbis* z wszczęciem postępowania „przeciwko osobie” tracą aktualność te orzeczenia Sądu Najwyższego, wydane na gruncie k.k. z 1969 r., które przyjmowały, że w grę wchodzi tutaj wszczęcie postępowania w sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1979 r., I KR 27/79, OSNKW 1979, z. 7, poz. 80, uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1992 r., I KZP 28/92, OSNKW 1992, z. 11–12, poz. 76). Trafnie uważa się w doktrynie, iż oczywistą jest rzeczą, że przepis art. 102 k.k. ma na myśli wszczęcie postępowania o dany czyn zabroniony przeciwko określonej osobie (jako sprawcy *sensu largo*), a nie przeciwko jakiegokolwiek osobie (A. Wąsek w: O. Górniok, St. Hoc, M. Kalitowski, St. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*, Gdańsk 2002, s. 713). Słusznie też podnosi się, że terminy karalności wynikające z art. 102 k.k. mają charakter bezwzględny. Z upływem tych terminów nie ma już możliwości ukarania sprawcy przestępstwa (A. Zoll w: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Tom I. Komentarz do art. 1 – 116 k.k.*, Kraków 2004, s. 1314).

Artykuł 71 § 1 k.p.k. stanowi, że za podejrzanego uważa się osobę, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego. W doktrynie zwraca się uwagę na istotne znaczenie instytucji przedstawienia zarzutów, gdyż rozgranicza ona postępowanie *in rem* od postępowanie *in personam*, powodując że postępowanie przygotowawcze zostaje skierowane przeciwko oznaczonej osobie (K. Marszał, *Proces karny*, Katowice 1997, s. 339 – 430, T. Nowak, St. Stachowiak, *Prawo karne procesowe. Dynamika postępowania*, Bydgoszcz, 2000, s. 36).

W doktrynie zarysowały się dwa stanowiska co do rozumienia sformułowania „przedstawienie zarzutów”. Jedni wywodzą, że przedstawienie zarzutów jest równoznaczne z samym sporządzeniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów (por. A. Murzynowski, *Z problematyki wznowienia śledztwa lub dochodzenia*, *Nowe Prawo* 1961, Nr 11, s. 1426, J. Tylman, *Gwarancje procesowe podejrzanego w postępowaniu karnym*, *ZNUŁ* 1971, Nr 83, s. 65), inni wskazują, że o przedstawieniu zarzutów można mówić dopiero po ogłoszeniu postanowienia, w którym są one sformułowane (por. L. Penner, *O zmianie przepisów kodeksu postępowania karnego*, *Nowe Prawo* 1956, Nr 2, s. 40, St. Waltoś, *Model postępowania przygotowawczego na tle porównawczym*, Warszawa 1968, s. 324 – 325).

Trafne jest spostrzeżenie F. Prusaka, że w powszechnym odczuciu semantycznym, sporządzenie kojarzy się z opracowaniem czegoś, natomiast wydanie odnosi się raczej do „uzewnętrznienia” czegoś uprzednio już sporządzonego. Przyjąć zatem wypada, że wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów nie można utożsamiać z jego sporządzeniem, gdyż wydanie postanowienia oznacza zarazem jego uzewnętrznienie (F. Prusak, *Pociągnięcie podejrzanego do odpowiedzialności w procesie karnym*, Warszawa 1973, s. 79 – 80). R. Stefański słusznie podkreśla, że gdyby rzeczywiście wyrazy „sporządzenie” i „wydanie” miały mieć tożsame znaczenie, to nic nie stało na przeszkodzie, by ustawodawca w art. 313 k.p.k. użył właśnie słowa „wydanie”, skoro pojęciem tym operuje np. w art. 71 § 1 k.p.k., art. 249 § 2 k.p.k. czy art. 308 § 2 k.p.k. Skoro tak nie postą-

pił, to oznacza, iż termin „sporządzenie” ma inne znaczenie (R. Stefański, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2001 r., III KKN 44/01, Prok. i Pr. 2002, Nr 5, s. 86–87).

Poza sporem jest, że instytucja przedstawienia zarzutów w swojej podstawowej formie, składa się z kilku czynności. Otóż jeżeli dane istniejące w chwili wszczęcia śledztwa albo dochodzenia, lub zebrane w jego trakcie uzasadniają dostatecznie podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba to, zgodnie z art. 313 § 1 k.p.k.:

- 1. sporządza się postanowienie o przedstawieniu zarzutów,*
- 2. ogłasza się je niezwłocznie podejrzanemu,*
- 3. przesłuchuje się podejrzanego na okoliczności zawarte w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów.*

Niezwłoczne ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów oznacza wykonanie tej czynności w najkrótszym możliwym w danej sytuacji czasie (np. T. Grzegorzczak uważa, że niezwłoczne ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów jest obligatoryjne, o ile jest to w ogóle możliwe, T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Kraków 2005, s. 766).

W doktrynie podkreśla się, że ze względów gwarancyjnych niezwykle istotny jest procesowy moment wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów. Przecież dzięki niemu realizowane jest elementarne prawo podejrzanego (art. 6 ust. 1 i 3a Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) do tego aby wiedział, że przeciwko niemu toczy się postępowanie karne, czego ono dotyczy i jakie są faktyczne podstawy akcji organów ścigania (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz do art. 297 – 467, Warszawa 2007, s. 96 – 97). Jak zauważa F. Prusak zarówno przedwczesne, jak i zbyt późne przedstawienie zarzutów jednakowo naruszają postanowienia ustawy, prawnie chronione interesy podejrzanego oraz jego możliwości obrony, jak również wyraźnie wpływają na rezultat śledztwa (dochodzenia). Przedwczesne przedstawienie zarzutów może bowiem powodować czasami niezasadne pociągnięcie obywatela do odpowiedzialności karnej. Z kolei opóźnienie przedstawienia zarzutów poważnie narusza prawo podejrzanego do obrony, gdyż nie może on składać w stosownym czasie wyjaśnień i wniosków dowodowych, nie może też uczestniczyć przy przeprowadzaniu istotnych czynności procesowych (F. Prusak, op. cit. s. 68–77).

Nie zgadzając się z argumentacją z kasacji co do interpretacji, iż wszczęcie postępowania przeciwko osobie następuje z momentem sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów, Sąd Najwyższy jednak kasację Prokuratora Generalnego uwzględnił, gdyż uznał, że w realiach niniejszej sprawy, Sądy winny były bardziej wnikliwie rozważyć kwestię, czy do ogłoszenia postanowień o przedstawieniu zarzutów nie doszło bez nieuzasadnionej zwłoki. W końcowym fragmencie kasacji skarżący wywodzi bowiem, cyt. „mimo że ogłoszenie postanowień o przedstawieniu zarzutów zostało uczynione w pewnym dystansie czasowym, nie sposób twierdzić, że przesłuchanie podejrzanym nastąpiło z nieuzasadnioną zwłoką. Prowadzący postępowanie przygotowawcze już od dnia 12 października 2005 r. (k. 90), kiedy uzyskali od prokuratora polecenie przedstawienia wyżej wymienionym osobom zarzutów, podejmowali liczne kroki w celu ogłoszenia zarzutów i przesłuchania podejrzanym (k. 145, 147, 168, 169). Do realizacji tych czynności mogło dojść dopiero w dniach 25 października 2005 r. (k. 164, 166 – 167) oraz 15 listopada 2005 r. (k. 178, 180 – 181, 183, 185 – 186) i to w ramach pomocy prawnej udzielonej Komendzie Powiatowej Policji w N. przez Komendę Powiatową Policji w Z., gdyż wcześniej kierowane do tych osób wezwania do osobistego stawienia się w Komendzie Policji w N. były bezskuteczne” (cytat ze str. 8 kasacji Prokuratora Generalnego). Analizując ponownie okoliczności sprawy pod tym kątem Sąd Rejonowy w Z. będzie miał na uwadze wskazaną w niniejszym uzasadnieniu interpretację terminu „niezwłoczne ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów”. Ewentualne ustalenie, że ogłoszenie postanowienia nastąpiło „niezwłocznie”, pozwoliłoby w realiach niniejszej sprawy, na przyjęcie,

iż do wszczęcia postępowania przeciwko osobie (wymóg z art. 102 k.k.) doszło przed upływem okresu o jakim mowa w art. 101 k.k. ”

1.2.16. Wynagrodzenie obrońcy z urzędu za wniesienie w interesie oskarżonego skargi prawnie niedopuszczalnej

przepisy: art. 618 § 1 k.p.k.

hasła: koszty procesu – wynagrodzenie za obronę z urzędu

Postanowienie z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 98/07

Teza:

Wprawdzie wydatki na nieopłaconą przez stronę pomoc prawną, udzielaną przez obrońcę z urzędu, należą do wydatków ponoszonych przez Skarb Państwa (art. 618 § 1 pkt 11), a rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) zakłada stosowne wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie kasacji przez obrońcę z urzędu, to jednak nie można tego odnosić do sytuacji, gdy wyznaczony z urzędu obrońca wnosi w interesie oskarżonego skargę prawnie niedopuszczalną.

Z uzasadnienia:

„Zarządzeniem z dnia 31 stycznia 2007 r. Sędzia Sądu Okręgowego w R. przyjął kasację obrońcy skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 30 października 2006 r. (k. 21 – 225). Zarządzenie to jest nieprawidłowe, albowiem narusza dyspozycję art. 523 § 2 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem, kasacja na korzyść oskarżonego może być wniesiona wyłącznie w razie jego skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Tymczasem S. Ś. wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 29 marca 2006 r., VI K 299/05 skazany został na karę czterech miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 2 lat próby, karę grzywny. Wyrok utrzymany został w mocy zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego. W tej sytuacji kasacja musiała zostać uznana za niedopuszczalną, bowiem nie podniesiono w niej zarzutu opartego na uchybieniu stanowiącym bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 k.p.k. (art. 523 § 1 pkt 4 k.p.k.).

W kasacji zwarto również wnioski o przyznanie adw. T. N. wynagrodzenia od Skarbu Państwa za sporządzenie i wniesienie kasacji, jako ustanowionej do tego celu obrońcy z urzędu. Wniosek ten nie jest zasadny. Wprawdzie wydatki na nieopłaconą przez stronę pomoc prawną, udzielaną przez obrońcę z urzędu, należą do wydatków ponoszonych przez Skarb Państwa (art. 618 § 1 pkt 11), a rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) zakłada stosowne wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie kasacji przez obrońcę z urzędu, to jednak nie można tego odnosić do sytuacji, gdy wyznaczony z urzędu obrońca wnosi w interesie oskarżonego skargę prawnie niedopuszczalną. Istnienie wymogu by kasację sporządził i podpisał adwokat lub radca prawny będący obrońcą lub pełnomocnikiem (art. 526 § 2 k.p.k.) związane jest ze szczególnymi wymogami, jakie stawia się temu środkowi zaskarżenia. Zakłada się w związku z tym, że jedynie podmiot fachowy jest w stanie ocenić potrzebę wystąpienia z kasacją i sprostać warunkom, od jakich k.p.k. uzależnia skuteczność wniesienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Skarb Państwa nie może ponosić kosztów czynności procesowo wadliwych, a dokonanych przez podmiot fachowy, powołany specjalnie po to, aby do wadliwości takich nie dopuścić i uchronić stronę przed ich proceduralnymi skutkami (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lu-

tego 2005 r., IV KK 418/04). Adwokat ustanowiony z urzędu zachowuje natomiast prawo domagania się od Skarbu Państwa wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji, jeżeli kasacja zostanie pozostawiona bez rozpoznania z przyczyn innych niż związane z samym tym pismem, np. z uwagi na nieuiszczenie przez stronę wymaganej opłaty od kasacji czy cofnięcia przez nią skargi kasacyjnej, co w niniejszej sprawie nie miało przecież miejsca.”

1.2.17. Ograniczenie dopuszczalności postępowania dowodowego w instancji odwoławczej

przepisy: art. 452 § 1 k.p.k.

hasła: uzupełnienie przewodu sądowego

Postanowienie z dnia 11 kwietnia 2007 r., V KK 229/06

Teza:

Powstaje zatem pytanie, jak należy rozumieć ograniczenie dopuszczalności postępowania dowodowego w instancji odwoławczej. W szczególności zaś jako istotna jawi się kwestia, czy ograniczenie dopuszczalności dowodzenia relatywizuje się jedynie do ilościowego zakresu postępowania dowodowego w instancji odwoławczej, czy także do znaczenia nowo przeprowadzonych dowodów dla treści rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie. Sąd Najwyższy opowiada się za drugim spośród wskazanych powyżej kierunków interpretacji.

Z uzasadnienia:

„W pierwszej kolejności podlegał rozpoznaniu zarzut oznaczony w kasacji jako drugi, jako dalej idący. Jego analiza musi uwzględniać treść argumentacji, jaką posłużył się Sąd Rejonowy, który przyjął, że brak zgodności czasowej pomiędzy komputerem oskarżonego i serwerem pokrzywdzonego tylko i wyłącznie w zakresie wiadomości wysłanej do B. P. z firmy C. stanowi jedną z istotnych okoliczności z punktu widzenia treści ustaleń faktycznych, na kanwie których doszło do uniewinnienia W. K. od zarzucanego mu czynu. Ustalenie to zostało zakwestionowane w apelacji oskarżyciela posiłkowego, zaś podniesione przez niego zarzuty, w świetle uzupełniająco przeprowadzonego dowodu z opinii biegłego T. G., okazały się zasadne. Sąd Okręgowy przyjął bowiem, że wzmiankowany wyżej brak zgodności czasowej pomiędzy komputerem oskarżonego a serwerem pokrzywdzonego dotyczy nie jednej ale kilkunastu wiadomości elektronicznych wysłanych przez W. K. w dniu 27 czerwca 2002 r. Tym samym Sąd Okręgowy dokonał nowego ustalenia faktycznego, co jednak okazało się bez znaczenia dla apelacyjnej kontroli uniewinniającego wyroku Sądu Rejonowego w J.

W tej sytuacji jawi się pytanie, czy tego rodzaju procedowanie stanowi rażące i co najmniej mogące mieć wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu art. 452 k.p.k. Przepis ten – co do zasady – zabrania sądowi odwoławczemu przeprowadzania dowodów co istoty sprawy (§ 1). Zezwalając na to (§ 2), czyni to jednak pod warunkiem, że przeprowadzenie takiego dowodu przyczyni się do przyspieszenia postępowania, a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości lub w znacznej części. Na tle tej regulacji i układu procesowego występującego w rozpoznawanej sprawie powstaje zatem pytanie, jak należy rozumieć ograniczenie dopuszczalności postępowania dowodowego w instancji odwoławczej. W szczególności zaś jako istotna jawi się kwestia, czy ograniczenie dopuszczalności dowodzenia relatywizuje się jedynie do ilościowego zakresu postępowania dowodowego w instancji odwoławczej, czy także do znaczenia nowo przeprowadzonych dowodów dla treści rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie. Sąd Najwyższy opowiada się za drugim spośród wskazanych powyżej kierunków interpretacji.

W związku z powyższym należy zauważyć, że stosując art. 452 § 1 k.p.k. w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w J. przeprowadził jeden tylko dowód, a mianowicie dowód z opinii biegłego, któremu zlecono chronologiczne zestawienie wszystkich e-maili z dnia 26 i 27 czerwca 2002 r. przycho-

dzących i wychodzących z komputera oskarżonego ze wskazaniem ich godzin na komputerze i godzin każdego z tych e-maili zarejestrowanych na serwerze pokrzywdzonego. Ważniejsze jest wszelako spostrzeżenie, że dowód ten nie ma w kontekście całościowej oceny materiału zgromadzonego w niniejszej sprawie charakteru węzłowego i to nie tylko dlatego, że zestawienie dokonane przez biegłego miało jedynie charakter porządkujący wobec materiału przedłożonego przez apelującego oskarżyciela posiłkowego, ale przede wszystkim dlatego, że nie mogło przyczynić się do usunięcia wątpliwości, które przy zastosowaniu art. 5 § 2 k.p.k. spowodowały uniewinnienie W. K. Podzielenie przez Sąd Okręgowy twierdzenia, że wspomniany brak zgodności czasowej pomiędzy komputerem oskarżonego a serwerem pokrzywdzonego dotyczy nie jednej ale kilkunastu wiadomości elektronicznych wysłanych przez W. K. w dniu 27 czerwca 2002 r. nie dyskwalifikuje kategorycznych stwierdzeń biegłych, według których nie da się żadną metodą wykluczyć możliwości dokonania ingerencji w treść zapisu zawartego na dysku komputera w taki sposób, aby nie pozostały żadne ślady tej ingerencji.

W rezultacie niezasadnie wywodzi autor kasacji, iż doszło do pozbawienia strony (w tym wypadku oskarżyciela posiłkowego) możliwości zakwestionowania w drodze instancyjnej prawidłowości nowych ustaleń faktycznych, czyli do tego, czemu art. 452 k.p.k. ma w intencji ustawodawcy zapobiegać. O ile bowiem w postępowaniu odwoławczym doszło do przewartościowania jednej z okoliczności uwzględnionej przez Sąd pierwszej instancji, to jednak przewartościowanie to pozostało bez wpływu na treść ustaleń faktycznych. W rezultacie, pomimo iż najważniejszy spośród sformułowanych w apelacji zarzutów okazał się w pełni zasadny, co dodatkowo potwierdzono opinią biegłego, nie mogło wywrzeć to wpływu na treść rozstrzygnięcia w sprawie.”

1.2.18. Wniosek o przywrócenie terminu – warunki merytoryczne

przepisy: art. 126 § 1 k.p.k.

hasła: terminy – przywrócenie

Postanowienie z dnia 17 kwietnia 2007 r., V KZ 14/07

Teza:

Warunkiem merytorycznym uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu, jest wykazanie, że uchybienie nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych. Do okoliczności takich nie zalicza się jednak niewniesienia przez obrońcę kasacji w ustawowym terminie, gdy nie widzi on podstaw do złożenia kasacji.

Z uzasadnienia:

„Skazana B. P. oraz jej obrońca adw. J. U. byli obecni podczas ogłoszenia wyroku Sądu Okręgowego w dniu 21 lutego 2006 r. (IV Ka 38/06), wysłuchali także pouczenia o terminie i sposobie wniesienia kasacji. Następnie złożyli wnioski o doręczenie odpisu prawomocnego wyroku wraz z uzasadnieniem, które otrzymali odpowiednio w dniach 24 i 23 marca 2006 r. Od tego czasu mimo szczegółowego pouczenia o 30-dniowym terminie do wniesienia kasacji, aż do dnia 23 listopada 2006 r. B. P. nie wykazała żadnego zainteresowania tym, dlaczego jej obrońca nie wniósł kasacji. Dotychczas nie zwróciła się do obrońcy o wyjaśnienie przyczyn odstąpienia od wniesienia kasacji, nie zawiadomiła też stosownej Rady Adwokackiej o ewentualnym uchybieniu obowiązkom przez obrońcę. Także ostatni obrońca skazanej adw. P. W. wezwany przez Sąd Okręgowy do uzyskania i przedstawienia oświadczenia adw. J. U. w kwestii przypuszczalnego uchybienia terminowi do sporządzenia kasacji, nie zareagował na wezwanie sądu.

Warunkiem merytorycznym uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu, jest wykazanie, że uchybienie nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych. Do okoliczności takich nie zalicza się jednak niewniesienia przez obrońcę kasacji w ustawowym terminie, gdy nie widzi on podstaw do zło-

żenia kasacji (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., OSNKW 1998, z. 3–4, poz. 19).”

1.2.19. Dopuszczalność wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania

przepisy: art. 540 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania

Postanowienie z dnia 7 maja 2007 r., V KZ 24/07

Teza:

Niedopuszczalny jest wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania w sprawie ze skargi na przewlekłość, złożonej w postępowaniu karnym na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843).

Z uzasadnienia:

„Zażalenie jest bezzasadne i nie podlega uwzględnieniu.

W jego treści nie przytoczono żadnych rzeczowych argumentów podważających trafność zaskarżonego zarządzenia. W ramach jego instancyjnej kontroli rzeczą Sądu Najwyższego nie jest wszak – co oczywiste – ocena jakichkolwiek innych decyzji (procesowych czy pozaprocessowych) dotyczących pism składanych przez wnioskodawcę, a tylko sprawdzenie poprawności rozstrzygnięcia podjętego w niniejszej sprawie. W tym też zakresie Sąd Najwyższy stwierdził, że zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku J. C. o wznowienie wskazanego na wstępie postępowania jest zasadne. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wniosek ten jest niedopuszczalny z mocy ustawy, co wywiedziono w obszernym uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Uzupełniając argumentację prezentowaną w zarządzeniu, należy jednak przede wszystkim podkreślić, że przez ustawę, która nie dopuszcza możliwości złożenia wniosku o wznowienie postępowania prowadzonego w przedmiocie skargi o przewlekłość postępowania, należy rozumieć ustawę z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 – dalej ustawa). Postępowanie opisane w tej ustawie zawiera bowiem własne rozwiązania proceduralne, w których nie przewidziano regulacji dotyczących wznowienia postępowania, odpowiadających specyfice unormowanego nią postępowania, jednocześnie zaś żaden z zawartych w niej przepisów nie odsyła, w omawianym przedmiocie, do odpowiedniego stosowania przepisów innych ustaw, w tym do przepisów kodeksu postępowania karnego, regulujących ten nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Przepis art. 1 ust. 1 przytaczanej ustawy stanowi, że ustawa ta „reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi”, co wskazuje, że stanowi ona uregulowanie całościowe, uwzględniające swoisty charakter przytaczanej skargi i dotyczącego jej postępowania. Ustawa nie zawiera klauzuli, która w sposób generalny nakazywałaby odpowiednie stosowanie przepisów innych ustaw w kwestiach w niej nieuregulowanych (jaką, gdy chodzi o przepisy k.p.k., przewiduje np. art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego). Za kwestie w ustawie nieuregulowane potraktowano bowiem tylko te, które zostały wskazane w art. 8 ust. 2 ustawy (wyraźnie) i w art. 6 ust. 1 (w sposób dorozumiany). W tym ostatnim przepisie zawarto wymóg, by skarga spełniała warunki pisma procesowego (co na gruncie skarg wnoszonych w toku postępowań karnych oznacza konieczność odpowiedniego stosowania art. 119 k.p.k.), natomiast w art. 8 ust. 2 przewidziano wprowadzić nakaz stosowania innych ustaw do postępowania toczącego się na skutek skargi, lecz nakaz ten dotyczy wyłącznie odpowiedniego stosowania przepisów o postępowaniu zażaleniowym obowiązujących w postępowaniu, którego skarga dotyczy. Żadne więc z

przyczynionych unormowań nie daje podstaw do przyjęcia, iżby istniała możliwość stosowania przepisów innych ustaw w kwestiach dotyczących wniosku o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania. Co więcej, ustawa zawiera unormowania wiążące się z faktem wydania prawomocnego orzeczenia w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania i z dalszymi jego następstwami (np. art. 14, art. 15 i art. 16 ustawy), jednak w żadnym z nich nie przewidziano możliwości domagania się wzruszenia tego orzeczenia w drodze wznowienia zakończonego nim postępowania.

Uzasadnienia takiego rozwiązania ustawowego należy upatrywać, z jednej strony, w charakterze i celu ustawy normującej postępowanie w sprawach skarg na przewlekłość i wynikającej stąd specyfice jej unormowań, z drugiej zaś, w charakterze przepisów normujących instytucję wznowienia postępowania regulującego postępowanie główne, w którym skarga jest składana.

W myśl jednolitej i ugruntowanej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, powstałej na gruncie rozważanej ustawy, celem skargi na przewlekłość postępowania jest szybkie wymuszenie sprawności sądu w zawisłej przed nim sprawie, a przeprowadzone w jej przedmiocie postępowanie ma służyć dyscyplinowaniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się postępowania, którego przewlekłości skarga ma zapobiegać. Specyficzne rozwiązania ustawy przewidują więc nie tylko możliwość odrzucenia skargi bez wzywania do uzupełnienia jej braków (art. 9 ust. 1), możliwość a zarazem ograniczenie czasowe ponowienia skargi (art. 14) oraz jednoinstancyjność jej rozpoznania, ale zawierają też wymóg jej złożenia jeszcze toku postępowania, którego dotyczy przewlekłość (art. 5 ust. 1). Po jego prawomocnym zakończeniu kwestia zlikwidowania opieszałości sądu oraz spowodowania nadania sprawie właściwego biegu stają się bowiem bezprzedmiotowe.

Podkreśla się również, że celem postępowania z omawianej skargi nie jest samo li tylko stwierdzenie faktu przewlekłości i ewentualne zasądzenie odpowiedniego odszkodowania. Środki te, podobnie jak zawarcie w orzeczeniu wskazówek co do usprawnienia czynności sądowych (art. 12 ust. 2, 3, i 4), stanowią metodę interwencji przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania oraz realizacji prawa do sądu. Z kolei gwarancje szeroko rozumianego zadośćuczynienia za naruszenie prawa do sądu i wynagrodzenia szkody za niezgodne z prawem działanie organów władzy publicznej (art. 45 i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP) są chronione m.in. przez zapewnienie możliwości dochodzenia pełnego odszkodowania i zadośćuczynienia na drodze odrębnego dwuinstancyjnego procesu cywilnego, i to niezależnie od tego, czy skargę złożono i jak ją rozstrzygnięto (art. 15 i art. 16 ustawy).

Z powyższego m.in. wywodzi się, że omawiane postępowanie, którego przedmiotem jest ocena terminowości działania sądu, ma wyłącznie wypadkowy charakter względem postępowania co do istoty sprawy i że nie stanowi ono odrębnej sprawy. Przed sądem rozpoznającym skargę na przewlekłość nie rozpoczyna się nowe samodzielne postępowanie, lecz jego przedmiot ma charakter pochodny w stosunku do sprawy głównej (zob. szerzej m. in.: mającą moc zasady prawnej uchwałę siedmiu sędziów z dnia 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04, OSNP 2005, z. 5, poz. 71; postanowienie z dnia 15 grudnia 2005 r., I KZP 44/05, OSNKW 2006, z. 1, poz. 6; postanowienie z dnia 19 stycznia 2006 r., III SPP 165/05, OSNP 2006, z. 23-24, poz. 376 i przytoczane tam orzeczenia).

W tym świetle (a także w świetle art. 176 Konstytucji gwarantującego tylko dwuinstancyjność postępowania) jest oczywiste, że rozważana ustawa o skardze musiałaby zawierać stosowne uregulowania dające możliwość wznowienia opisanego nią, prawomocnie zakończonego postępowania, gdyż stosowanie, niejako wprost (bez respektu dla jej postanowień), instytucji wznowienia przewidzianej dla postępowania, w którym skargę tę złożono, nie znajdowałoby podstaw także w treści unormowań dotyczących tej instytucji.

Odnosnie do skarg na przewlekłość składanych w sprawach toczących się na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawie III SPZP 1/05 (OSNP 2005, z. 19, poz. 312) stwierdził, że niedopuszczalna jest skarga o wznowienie postępowania od postanowienia kończącego postępowanie ze skargi na przewlekłość. Powyż-

szy pogląd, przykładając wagę do formy orzeczenia rozstrzygającego skargę, Sąd Najwyższy wywiódł z treści przepisów art. 8 ust. 2 i art. 15 ust. 2 ustawy w zw. z art. 354 k.p.c., w powiązaniu z brzmieniem przepisów art. 399 § 2 w zw. z art. 401¹ k.p.c. – *a contrario*.

W tym kontekście należy zauważyć, że o ile dla rozważań co do wznowienia postępowania dotyczącego skargi złożonej w postępowaniu karnym jednoznaczna pozostaje wymowa art. 8 ust. 2 ustawy, o tyle bez znaczenia jest okoliczność, iż orzeczenia zapadające w tym postępowaniu podejmowane są w formie postanowień. Przepisy rozdziału 56 k.p.k. nie różnicują bowiem możliwości wystąpienia z wnioskiem o wznowienie w zależności od tego, czy postępowanie sądowe zostało zakończone prawomocnym wyrokiem, czy postanowieniem. Istotne natomiast jest to, że przepisy procedury karnej, dotyczące wznowienia postępowania na wniosek strony (obszerny temat nakazuje pominąć w tym miejscu rozważania co do wznowienia postępowania z urzędu – bez znaczenia w niniejszej sprawie), w ogóle nie mogą mieć zastosowania do postępowania zakończonego postanowieniem wydanym w przedmiocie skargi na przewlekłość, wniesionej w postępowaniu toczącym się na podstawie tych przepisów.

Na wstępie należy podnieść, że wskazane przepisy – w zasadzie – odnoszą się do postępowań, w których prawomocnie rozstrzygnięto o odpowiedzialności karnej oskarżonego, a w każdym razie rozstrzygnięto o przedmiocie procesu karnego (jak ma to choćby miejsce w odniesieniu do postępowań szczególnych w sprawach rehabilitacyjnych, unormowanych przytaczaną wcześniej tzw. ustawą lutową). Tymczasem rozważane postępowanie ze skargi na przewlekłość nie wkracza (a wręcz w ogóle wkraczać nie może – art. 12 ust. 3 ustawy) w zakres ustaleń o odpowiedzialności karnej (o przedmiocie procesu karnego), zaś prawomocne orzeczenie, wydane co do przytaczanej skargi, nie kończy postępowania sądowego w tej materii. W sposób oczywisty więc, do postępowań w przedmiocie przewlekłości zupełnie nie mogą mieć zastosowania podstawy wznowienia wskazane w przepisach art. 540 § 1 pkt. 2 k.p.k., art. 540 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 540a k.p.k. Takiego zastosowania nie może mieć jednak również podstawa wniosku wymieniona w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. (*ex delicto, propter falsa*), która w swej treści – w odróżnieniu od pozostałych podstaw – nie nawiązuje wprost do ustaleń w kwestii szeroko pojętej odpowiedzialności karnej oskarżonego. Należy bowiem podkreślić – to co najbardziej istotne – że instytucja wznowienia, w każdym razie, dotyczy postępowania w jego głównym nurcie, a więc co do istoty sprawy i związanych z nią rozstrzygnięć. Stwierdzenie to należy więc odnieść nie tylko do wcześniej wymienionych podstaw wznowienia, ale również do podstawy *ex delicto*, skoro wskazana przyczyna zachodzi po ustaleniu przez sąd, że przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem mogło mieć wpływ na treść orzeczenia. Nie sposób bowiem wywodzić – zwłaszcza przy zważeniu argumentu *a rubrica* – że tym właśnie orzeczeniem nie jest, w omawianym wypadku, orzeczenie kończące postępowanie główne, a może nim być każde z tych orzeczeń, które prawomocnie zakończyło postępowanie w jakiegokolwiek (choćby istotnej) kwestii wпадkowej, jaka wynikła w jego zasadniczym nurcie. Jak zaś powiedziano, postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest postępowaniem odrębnym wobec głównego nurtu toczącego się postępowania, lecz jego fragmentem, dotyczącym jedynie kwestii związanych z oceną jego sprawności, nie zaś istoty sprawy.

W związku z powyższym, już tylko na marginesie można wskazać, że także charakter innych przepisów normujących wznowienie postępowania karnego sprzeciwiałby się dopuszczeniu możliwości ich stosowania wprost do postępowania ze skargi na przewlekłość. Wystarczy tu nadmienić o treści normy wynikającej z przepisów art. 545 § 1 w zw. z art. 529 k.p.k., czy z art. 543 k.p.k., jak też o fakcie, że wznowienie postępowania karnego na wniosek strony (niezależnie czy złożony na korzyść, czy na niekorzyść oskarżonego) nie jest ograniczone żadnym terminem. Hipotetyczne więc przeniesienie omówionej regulacji procesu karnego (choćby tylko w zakresie dotyczącym postawy wznowienia z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.) na grunt rozważanej ustawy, nakazywałoby postawić pod znakiem zapytania możliwość dochowania samej istoty i funkcji tej ustawy, w tym także kwestię ochrony interesu strony postępowania głównego nieskładającej skargi na przewlekłość, zainteresowanej jak najkrótszym biegiem postępowania zasadniczego. Bez wątplenia cel tejże skargi, w

wypadku ewentualnego wznowienia dotyczącego jej postępowania, nie mógłby zostać dochowany zwłaszcza (choć oczywiście nie tylko) wówczas, gdy postępowanie główne, którego skarga dotyczyła, uległo już zakończeniu.

Z tych zatem wszystkich względów, nie może budzić wątpliwości, że niedopuszczalny jest wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania w sprawie ze skargi na przewlekłość, złożonej w postępowaniu karnym na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843), gdyż przepisy tej ustawy nie zawierają uregulowań odnoszących się do wznowienia postępowania, w tym dopuszczających odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego, dotyczących tego wniosku.”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

1.3.1. Katalog elementów wpływające na ocenę społeczną szkodliwości czynu

przepisy: art. 115 § 2 k.k.

hasła: społeczna szkodliwość czynu

Wyrok z dnia 26 kwietnia 2007 r., WA 18/07

Teza:

Katalog wymienionych w (art. 115 § 2 k.k.) elementów wpływających na ocenę społeczną szkodliwości czynu jest zamknięty i nie dopuszcza jego rozszerzającej interpretacji.

Stopień społecznej szkodliwości czynu odzwierciedlają między innymi normy prawne, które zostały tym czynem naruszone. Jeżeli czyn zabroniony stanowi zamach na dwa lub więcej dobra prawnokarne chronione, to oznacza, że zwiększa się jego szkodliwość społeczna.

Zarzuconymi oskarżonym czynami naruszyli oni dwa, a niekiedy trzy dobra prawne chronione, co niewątpliwie zwiększyło stopień społecznej szkodliwości tych czynów. Nasuwa się w związku z tym wątpliwość, dlaczego w ocenie sądu pierwszej instancji stopień społecznej szkodliwości nie przekroczył progu znikomości. W kwestii tej sąd meriti nie zajął również stanowiska.

Z uzasadnienia:

„Wychodząc z funkcji i cech prawa karnego należy stwierdzić, że odpowiedzialność karna wiąże się z czynem o takim stopniu społecznej szkodliwości, iż czyn ten jest karygodny. Element karygodności czynu jako niezbędny element struktury przestępstwa wprowadził ustawodawca w § 2 art. 1 k.k. (patrz wyrok SN z dnia 9 maja 2003 r., II KK 217/01, Prok. i Pr. 2003/12/1). Oceniając społeczną szkodliwość czynu sąd winien zgodnie z art. 115 § 2 k.k. wziąć pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

Katalog wymienionych w (art. 115 § 2 k.k.) elementów wpływających na ocenę społeczną szkodliwości czynu jest zamknięty i nie dopuszcza jego rozszerzającej interpretacji.

W tym zakresie poglądy prezentowane w orzecznictwie SN oraz przez przedstawicieli doktryny prawa karnego są jednolite. Okoliczności te muszą zatem być postrzegane ściśle tak, jak wymienił je ustawodawca w omawianym przepisie.

Przenosząc powyższe wskazania na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, iż zupełnie nie trafna jest argumentacja sądu pierwszej instancji o znikomej społecznej szkodliwości czynów oskarżonych J., D. i K., polegających na przekroczeniu swoich uprawnień i działaniu na szkodę

interesu publicznego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez wyrażenie zgody na organizowanie wesel i prywatnych imprez okolicznościowych.

Sąd pierwszej instancji przy ocenie tej całkowicie pominął fakt, że oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu. Nie bez znaczenia dla oceny stopnia społecznej szkodliwości popełnionych przez oskarżonych czynów, do których sąd meriti w ogóle nie ustosunkował się, pozostają takie okoliczności, że aktywność każdego ze sprawców tego czynu wyrażała się w wielokrotnym działaniu, co nakazywało przyjęcie czynu ciągłego, o którym mowa w art. 12 k.k.

Nasuwa się w związku z tym pytanie, dlaczego już choćby w świetle tych okoliczności w odniesieniu do wszystkich oskarżonych przypisane im działania składające się na czyn ciągły nie przekroczyły progu znikomej społecznej szkodliwości.

Dotyczy to również pozostałych czynów, gdzie należało dokonać łącznej oceny stopnia społecznej szkodliwości zachowań składających się na ciąg, w świetle zasady wyrażonej w art. 1 § 2 k.k.

Nietrafny jest pogląd sądu pierwszej instancji, iż o znikomym stopniu społecznej szkodliwości czynów przesądziła między innymi ta okoliczność, że oskarżeni nie uzyskali dla siebie korzyści majątkowych ani osobistych. Taka interpretacja tej okoliczności jest niczym nieuzasadniona jeżeli weźmie się pod uwagę to, że oskarżeni przestępczego nadużycia władzy dopuścili się w kwalifikowanej jego postaci określonej w § 2 art. 231 k.k., bowiem działali w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Zgodnie z § 4 art. 115 k.k. korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego. W świetle okoliczności sprawy nie budzi zaś wątpliwości fakt, że udostępniając właścicielom restauracji „D.” na organizację wspomnianych wyżej imprez pomieszczeń na terenie jednostki wojskowej przysparzali tym ostatnim znaczne korzyści majątkowe.

Z tytułu ich użytkowania jednostka wojskowa nie tylko że nie otrzymywała żadnych opłat, lecz wprost przeciwnie ponosiła straty. Nie dokonywano bowiem żadnych rozliczeń z tytułu użytkowania mediów. Powoływanie się przez sąd pierwszej instancji w ślad za obroną oskarżonych, że organizowane wesela i przyjęcia miały charakter pomocy dla żołnierzy zawodowych jest chybione, albowiem zgoda wyrażona przez oskarżonych na organizację imprez na terenie jednostki wojskowej dotyczyła nie tylko żołnierzy zawodowych, lecz również uroczystości, które organizowała firma cateringowa „D.”, reklamując tego rodzaju działalność w gazecie „T.”.

Należy podkreślić, że konsekwencją organizowanych na terenie jednostki wojskowej wesel i imprez okolicznościowych było przebywanie tam osób cywilnych, wnoszenie i spożywanie alkoholu.

Przytoczone powyżej okoliczności niewątpliwie w sposób istotny wpływające na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu, sąd pierwszej instancji pominął w swoich rozważaniach. Z tego też względu ocena tego sądu nie zasługiwała na aprobatę.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w toku oceny społecznej szkodliwości czynu nie jest możliwe wzięcie pod uwagę okoliczności zaistniałych po dacie czynu. A z taką sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie.

W świetle analizy okoliczności sprawy bezspornym jest fakt, że dopiero po dokonaniu zaboru zbiorników nastąpiło fikcyjne ich wybrakowanie poprzez sporządzenie fikcyjnych dokumentów stanu technicznego i wybrakowania, do czego zostało zaangażowanych szereg osób.

Skoro oba zbiorniki przedstawiały nominalnie tylko wartość złomu, to zdziwienie budzić musi argumentacja sądu pierwszej instancji o bliżej nieokreślonych opisanych korzyściach dla wojska projektu racjonalizatorskiego oskarżonego D. opracowanego na bazie owych zbiorników. Świadek J. W., instruktor ds. racjonalizacji jednoznacznie wskazał, że nigdy o takim projekcie nie słyszał, bowiem nie został on nigdzie zarejestrowany. Realizacja każdego projektu podlega określonym procedurom. Bezskrytyczna aprobata sądu pierwszej instancji dla wyjaśnień oskarżonego D. o niewielkiej wartości obu zagarniętych zbiorników i ogromnych korzyściach z tytułu ich wykorzy-

stania w projekcie racjonalizatorskim i uznaniu tych okoliczności jako niwelujących stopień społecznej szkodliwości czynu do zera jest niesłuszna.

Podobnie nie można zgodzić się, iż usiłowanie zaboru kontenerów przez oskarżonego D. cechował znikomy stopień szkodliwości społecznej. W świetle zeznań świadka D. K. wynika, że oskarżony D. zaproponował mu wydzierżawienie zestawu kontenerów, które oświadczył, stanowią jego własność. Po ich przewiezieniu z S. do W. okazało się, że z uwagi na zły stan techniczny są one całkowicie bezużyteczne. Kontenery te zostały wyremontowane przez pracowników wojska, ale również po remoncie uznano, że nie nadają się do użytkowania, wobec czego sprawa ich wydzierżawienia upadła.

Ma rację autor apelacji, iż w przeciwieństwie do czynu polegającego na zaborze zbiorników, gdzie niewielka ich wartość jest szczególnie eksponowana jako okoliczność istotnie zmniejszająca stopień społecznej szkodliwości czynu, to jeśli chodzi o kwestię kontenerów ich wartość całkowicie przemilcza się, odwołując się do niczym nie potwierdzonej i sprzecznej z doświadczeniem życiowym okoliczności o rzekomym wykorzystaniu kontenerów w ośrodku wypoczynkowym.

Stopień społecznej szkodliwości czynu odzwierciedlają między innymi normy prawne, które zostały tym czynem naruszone. Jeżeli czyn zabroniony stanowi zamach na dwa lub więcej dobra prawno-karne chronione, to oznacza, że zwiększa się jego szkodliwość społeczna.

Zarzuconymi oskarżonym czynami naruszyli oni dwa, a niekiedy trzy dobra prawne chronione, co niewątpliwie zwiększyło stopień społecznej szkodliwości tych czynów. Nasuwa się w związku z tym wątpliwość, dlaczego w ocenie sądu pierwszej instancji stopień społecznej szkodliwości nie przekroczył progu znikomości. W kwestii tej sąd meriti nie zajął również stanowiska. Należy zwrócić uwagę, iż przy ocenie rozmiarów wyrządzonej szkody mającej między innymi wpływ na społeczną szkodliwość czynu, sąd nie powinien kwestii tej rozpatrywać w kategoriach czysto nominalnych w oderwaniu od uszczerbku jakiego doznały inne dobra o charakterze niematerialnym. Dokonaniu przez oskarżonych płk rez. D. i ppłk rez. K. zaboru dwóch zbiorników towarzyszyły ogromne zaangażowanie sił i środków należących do wojska, a następnie przestępne zabiegi w dokumentacji mające na celu ukrycie tego zaboru. Eksponowanie w tej sytuacji tylko samej wartości owych zbiorników jako istotnej okoliczności przesądzającej o znikomej szkodliwości społecznej tego czynu należało uznać za nietrafne.”

1.4. Zagadnienia prawne

(opracował: Michał Hudzik)

1.4.1. Należności biegłego – zwrot kosztów przejazdem

przepisy: art. 9 ust. 3 i art. 12 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 ze zm.)

hasła: koszty procesu, koszty procesu – ogólnie, biegli

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Zamościu, **I KZP 10/07**

„1. Czy określony w art. 9 ust. 3 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 z późn. zm.) - zwrot kosztów przejazdów należnych biegłemu – obejmuje przejazd prywatnym samochodem?

2. Czy wskazanie w art. 12 cyt. dekretu z dnia 26 października 1950 r. ... – na zasady obowiązujące dla sędziów w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym – oznacza, że:

a) przyznanie przez sąd biegłemu kosztów podróży prywatnym samochodem uzależnione jest od wyrażenia uprzedniej zgody przez prezesa właściwego sądu (lub sądu)?

b) w przypadku braku zgody uprawnionego organu - zakres zaskarżenia przez biegłego postanowienia sądu w przedmiocie przyznania zwrotu kosztów podróży obejmuje przejazd prywatnym samochodem?

3. Czy i jakie przesłanki winien badać organ wskazany w pkt. 2 lit. a) przed wyrażeniem zgody na przejazd biegłego prywatnym samochodem?"

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 09:00, sala C

1.4.2. Odpowiedzialność karna lekarza dokonującego niezgodnych z prawdą wpisów w dokumentacji medycznej

przepisy: art. 270 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – fałszerstwo dokumentów; przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – poświadczenie nieprawdy

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 11/07**

„1. Czy ogólne uprawnienie lekarza do sporządzania dokumentacji medycznej pacjenta wynikające z ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 226 poz. 1943 z późn. zm.) samoistnie pozwala na uznanie lekarza dokonującego fikcyjnego wpisu za "osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu" w postaci historii choroby pacjenta, tj. za podmiot przestępstwa z art. 271 § 1 k.k.?"

a w przypadku odpowiedzi negatywnej

2. Czy wynikające z Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty ogólne uprawnienie lekarza do sporządzania dokumentacji medycznej pacjenta ekskulpuje lekarza dokonującego fikcyjnego wpisu opatrzonego własnym podpisem w historii choroby pacjenta od popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w formie przerobienia dokumentu?"

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 11:00, sala C

1.4.3. Właściwość organów postępowania wykonawczego do odroczenia wykonania, rozłożenia na raty i umorzenia nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku

przepisy: art. 2 pkt 1 k.k.w., art. 2 pkt 8 k.k.w., art. 206 § 2 k.k.w., art. 206 § 3 k.k.w.

hasła: postępowanie wykonawcze (zob. kara – zasady wykonania), nawiązka

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Lublinie, **I KZP 12/07**

„Czy odpowiednie zastosowanie przepisu art. 206 § 2 k.k.w. do wykonania orzeczenia o nawiązce na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku (art. 206 § 3 k.k.w.) oznacza, że odraczanie wykonania, rozkładanie na raty oraz umarzanie tych należności dokonuje sąd pierwszej instancji (art. 2 pkt 1 k.k.w.), czy też urząd skarbowy (art. 2 pkt 8)?"

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 10:00, sala C

1.4.4. Zakres pojęcia „korzyść majątkowa”

przepisy: art. 115 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k., art. 121 § 2 k.w.

hasła: korzyść majątkowa; oszustwo (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – oszustwo)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Krośnie, **I KZP 13/07**

„Czy korzyść majątkowa w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. i art. 115 § 1 k.k. obejmuje swoim zakresem także świadczenie usług transportowych czy też tego typu świadczenie obejmuje znamiona wykroczenia w rozumieniu art.121 § 2 k.w.?”

Termin rozstrzygnięcia:

15 czerwca 2007 r., godz. 09:30, sala C

1.4.5. Pojęcie wygranej rzeczowej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 2a ustawy z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowy w Krakowie, **I KZP 14/07**

„Czy wygraną rzeczową w rozumieniu art. 2 ust. 2a ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz. U. Nr 68, poz. 341 z późn. zm.) są uzyskane w trakcie gry na automacie, punkty, dające możliwość kontynuowania gry?”

Termin rozstrzygnięcia:

15 czerwca 2007 r., godz. 10:00, sala C

1.4.6. Osądzenie fragmentu czynu ciągłego

przepisy: art. 12 k.k., art. 91 § 1 k.k., art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

hasła: czyn ciągły, ciąg przestępstw, prawomocność, przesłanki postępowania, przesłanki procesu

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, **I KZP 15/07**

„Czy prawomocne skazanie za ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. (a nie za czyn ciągły, o którym mowa w art. 12 k.k.), przy istnieniu przesłanek pozwalających ocenić w toku aktualnie rozpoznawanej sprawy zachowania wchodzące w skład tego ciągu przestępstw oraz zachowania później ujawnione (które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia) jako jeden czyn ciągły (art. 12 k.k.) z uwagi na z góry powzięty zamiar wykonania wszystkich tych przestępczych zachowań oraz z uwagi na krótkie odstępy czasu oddzielające owe zachowania, stoi na przeszkodzie umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. co do później ujawnionych zachowań, będących obiektywnie – wraz z zachowaniami prawomocnie osądzonymi jako ciąg przestępstw – elementami tego samego czynu ciągłego?”

Termin rozstrzygnięcia:

15 czerwca 2007 r., godz. 11:00, sala C

1.4.7. Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy

przepisy: art. 28 k.p.k., art. 476 § 1 k.p.k., art. 484 § 1 k.p.k.

hasła: skład sądu, postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Łodzi, **I KZP 16/07**,

„Czy sąd rejonowy, który na skutek przekroczenia 21-dniowego terminu przerwy w rozprawie, o którym mowa w art. 484 § 1 k.p.k. rozpoznawał sprawę w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym, a którego wyrok został następnie uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, winien procedując ponownie rozpoznać sprawę w postępowaniu zwyczajnym w składzie określonym w art. 28 § 1 k.p.k., czy też w trybie uproszczonym w składzie wynikającym z treści art. 476 § 1 k.p.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 lipca 2007 r., godz. 09:30, sala C

1.4.8. Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa

przepisy: art. 325b § 1 k.p.k., art. 325b § 2 k.p.k.

hasła: postępowanie przygotowawcze – ogólne; postępowanie przygotowawcze – dochodzenia; postępowanie przygotowawcze – śledztwo

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Sieradzu, **I KZP 17/07**

„Czy po wyłączeniu dla uproszczenia postępowania przygotowawczego, ze śledztwa prowadzonego w sprawie przestępstw wskazanych w art. 325b § 2 k.p.k. materiałów w zakresie przestępstwa sprecyzowanego w art. 325b § 1 k.p.k., w sytuacji, gdy w wyłączonym zakresie były dokonywane czynności procesowe *in rem*, dopuszczalnym w ujęciu materialnym i formalnym było wszczęcie i przeprowadzenie wyłączonego postępowania w formie dochodzenia, a tym samym czy możliwym było rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 lipca 2007 r., godz. 10:30, sala C

1.4.9. Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia

przepisy: art. 284 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie (zob. przywłaszczenie); przywłaszczenie (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Katowicach, **I KZP 18/07**

„Czy w świetle nowelizacji z 17.06.2004 r. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, która weszła w życie od 20. stycznia 2005 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), nastąpiła depenalizacja czynów, które wcześniej kwalifikowane były z art. 284 k.k., jeżeli chodzi o mienie objęte wspólnością ustawową?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.10. Przestępstwo „kradzieży” sygnału telewizyjnego

przepisy: art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe prawo karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Zamościu, **I KZP 19/07,**

„1) czy wskazany w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 z późn. zm.) "sprzęt" obejmuje swoim zakresem wyłącznie materialne urządzenia techniczne skonstruowane z elementów elektronicznych?

2) Czy "przystosowanie" sprzętu wskazane w art. 2 pkt 6 cyt. wyżej ustawy obejmuje wszelkie czynności zmierzające do skorzystania z usług chronionych bez upoważnienia usługodawcy?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.11. Właściwość sądu rejonowego w sprawach zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego

przepisy: art. 252 § 2 k.p.k.

hasła: środki zapobiegawcze – ogólnie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Lublinie, **I KZP 20/07**

„Czy właściwość funkcjonalna sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, do rozpoznania zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie środka zapobiegawczego (art. 252 § 2 k.p.k.), obejmuje również rozpoznanie zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego, a jeżeli tak to czy w zakres tej właściwości wchodzi rozpoznanie zażalenia na każde postanowienie prokuratora wydane w wyniku rozpoznania wniosku o zmianę lub uchylenie środka, czy też rozpoznanie zażalenia jedynie na postanowienie pozytywne, tj. uwzględniającego wniosek?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 lipca 2007 r., godz. 11:30, sala C

1.4.12. Zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a możliwość stosowania tymczasowego aresztowania

przepisy: art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1080 ze zm.)

hasła: immunitet; postępowanie dyscyplinarne – sędzia

Wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, **I KZP 21/07**

„Czy wyrażenie przez sąd dyscyplinarny zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej otwiera drogę do stosowania wszystkich instytucji kodeksu postępowania karnego, w tym również tymczasowego aresztowania, czy też zezwolenie na zatrzymanie sędziego lub tymczasowe aresztowanie wymaga odrębnej decyzji sądu dyscyplinarnego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.13. Postępowanie w przedmiocie zażalenia na odmowę nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym

przepisy: art. 30 § 2 k.p.k., art. 20 § 3 k.k.w.

hasła: zabezpieczenie majątkowe

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Katowicach, **I KZP 22/07**

„Czy zażalenie na postanowienie Sądu I instancji wydane na etapie postępowania przygotowawczego w przedmiocie odmowy nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu tj. postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym podlega rozpoznaniu przez Sąd Odwoławczy według przepisów kodeksu postępowania wykonawczego (art. 20 § 3 k.k.w.) czy też według kodeksu postępowania karnego (art. 30 § 2 k.p.k.)?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.14. Orzekanie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 42 § 1 k.k.) w razie skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 2 k.k.

przepisy: art. 42 § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k., art. 178a § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów; przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, **I KZP 23/07**

„Czy w razie skazania za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. sąd może wymierzyć sprawcy – obok obligatoryjnego środka karnego z art. 42 § 2 k.k. w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju – nadto na podstawie art. 42 § 1 k.k. środek karny w postaci zakazu prowadzenia innych pojazdów?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.15. Możliwość prowadzenia postępowania w trybie uproszczonym, w razie niestawiennictwa oskarżonego, osobiście zawiadomionego o rozprawie

przepisy: art. 377 § 3 k.p.k., art. 377 § 6 k.p.k., art. 479 § 1 k.p.k.

hasła: postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Toruniu, **I KZP 24/07**

„Jaka jest wzajemna relacja przepisów art. 377 § 3 k.p.k. (w zw. z § 6 tego artykułu) i art. 479 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy oskarżony, w postępowaniu uproszczonym, będąc zawiadomiony o rozprawie osobiście, nie stawia się na nią?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.16. Zaskarżalność postanowienia o nieuwzględnieniu wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową

przepisy: art. 35 § 1 k.p.k., art. 35 § 3 k.p.k.

hasła: właściwość miejscowa; zażalenie – wniesienie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Kielcach, **I KZP 25/07**

„Czy postanowienie Sądu Rejonowego wydane na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. nie uwzględniające wniosku w przedmiocie przekazania sprawy zgodnie z właściwością miejscową należy do postępowań zaskarżalnych zgodnie z art. 35 § 3 k.p.k., czy też jako stanowiące decyzję negatywną Sądu w tym względzie nie podlega zaskarżeniu?”

Termin rozstrzygnięcia:

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.1.1. Wyrok z dnia 11 maja 2007 r. dotyczący zgodności z Konstytucją RP ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów znowelizowanej ustawą z dnia 14 lutego 2007 r. (sygn. akt K 2/07)

W dniach 28 lutego oraz 9, 10, maja 2007 r. Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie rozpoznał wniosek Grupy posłów na Sejm RP dotyczący ustawy z 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów znowelizowanej ustawą z dnia 14 lutego 2007 r. Trybunał Konstytucyjny ocenił z punktu widzenia zgodności z konstytucją wymienione wyżej ustawy a także szereg innych ustaw, które zostały zmienione w wyniku wejścia ich w życie.

W dniu 9 maja 2007 r. Trybunał Konstytucyjny postanowił wyłączyć wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich do odrębnego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 11 maja 2007 r. Trybunału Konstytucyjnego orzekł, iż:

1. Preambuła ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425), w zakresie obejmującym wyrazy "przez osobowe źródło informacji", jest niezgodna z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Art. 1 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2, art. 47 i art. 51 ust. 4 Konstytucji.
3. Art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 2 Konstytucji.
4. Art. 2 ust. 1 pkt 13 i 14 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 2 Konstytucji.
5. Art. 2 ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.
6. Art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 54 i art. 61 Konstytucji.
7. Art. 3a ust. 1 ustawy powołanej w punkcie 1, rozumiany jako obejmujący współpracę, dla której stwierdzenia nie wystarczy samo wyrażenie woli współdziałania z organami wymienionymi w tym przepisie, lecz konieczne są także faktyczne działania świadomie urzeczywistniające podjętą współpracę, jest zgodny z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2, art. 47 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
8. Art. 3a ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2 Konstytucji w związku z art. 7 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, z 1995 r. Nr 36, poz. 175, 176 i 177, z 1998 r. Nr 147, poz. 962 oraz z 2003 r. Nr 42, poz. 364).
9. Art. 4 pkt 18 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy rektora i prorektora niepublicz-

- nej szkoły wyższej, jest niezgodny z art. 2, art. 22, art. 31 ust. 3, art. 51 ust. 2 i art. 65 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
10. Art. 4 pkt 19 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51, art. 54 i art. 65 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 11. Art. 4 pkt 20, 21, 23 w związku z art. 57a ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2, art. 22 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 12. Art. 4 pkt 38, 39, 40, 41, 42 i 43 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 20, art. 21, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51 i art. 65 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 13. Art. 4 pkt 44 lit. a ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 14. Art. 4 pkt 44 lit. b i c ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy niepublicznej szkoły wyższej, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 51 ust. 2 i art. 65 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 15. Art. 4 pkt 45 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy dyrektora szkoły niepublicznej, jest niezgodny z art. 2, art. 22, art. 31 ust. 3, art. 51 ust. 2 i art. 65 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 16. Art. 4 pkt 47 i 48 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 17, art. 20, art. 21, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51 i art. 65 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 17. Art. 4 pkt 49 i 50 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 18. Art. 4 pkt 52 i art. 8 pkt 20 lit. b oraz pkt 49 ustawy powołanej w punkcie 1 są niezgodne z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 19. Art. 4 pkt 53 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji.
 20. Art. 7 ust. 1 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
 21. Art. 10 ustawy powołanej w punkcie 1 oraz załączniki nr 1 i 2 do ustawy z 18 października 2006 r. w związku z art. 7 tej ustawy są niezgodne z art. 2 Konstytucji.
 22. Art. 11 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 47 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
 23. Art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy pracowników lub funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa, jest niezgodny z art. 2, art. 30, art. 32 i art. 45 ust. 2 Konstytucji w związku z art. 6 i art. 14 Konwencji.
 24. Art. 20 ust. 1, 3, 6 i 7 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 45, art. 47 i art. 51 ust. 4 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
 25. Art. 20 ust. 4 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.
 26. Art. 20 ust. 5 ustawy powołanej w punkcie 1, w zakresie obejmującym wyrazy "która przed dniem wejścia w życie ustawy pełniła funkcję publiczną, o której mowa w art. 4", jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2 i art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
 27. Art. 20 ust. 5a ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim nie określa terminu przedstawienia stanowiska w sprawie zgodności oświadczenia z prawdą przez biuro lustracyjne Instytutu Pamięci Narodowej, jest niezgodny z art. 2 i art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
 28. Art. 21a ust. 2 zdanie drugie ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim pozbawia sąd możliwości określenia dolnej granicy okresu prawa wybieralności, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 45, art. 62 i art. 99 Konstytucji.
 29. Art. 21a ust. 3 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim ma zastosowanie do niego art. 21h ustawy powołanej w punkcie 1, jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.
 30. Art. 21b ust. 6 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim pozbawia osobę lustrowaną prawa do wniesienia kasacji od prawomocnego orzeczenia sądu, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 Konstytucji i art. 6 Konwencji.
 31. Art. 21e ust. 1 i 3 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy osób wymienionych w art. 4

- pkt 13-16, 47 i 48 ustawy powołanej w punkcie 1, jest niezgodny z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.
32. Art. 21h ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim pozbawia sąd możliwości określenia dolnej granicy okresu zakazu pełnienia funkcji publicznych, o których mowa w art. 4, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
 33. Art. 22 ust. 1 pkt 18 i 19 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 47 Konstytucji.
 34. Art. 22 ust. 3 pkt 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim pomija inne dane o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. N 101, poz. 926, ze zm.), jest niezgodny z art. 2, art. 47 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
 35. Art. 22 ust. 3 pkt 2 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy pracowników lub funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa, rozumiany jako nieobejmujący danych, o których mowa w ust. 1-3, jest zgodny z art. 47, art. 51 ust. 2 i art. 53 ust. 7 Konstytucji.
 36. Art. 22 ust. 3 pkt 3 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 47, art. 51 ust. 2, art. 53 ust. 7 i art. 61 Konstytucji.
 37. Art. 22 ust. 4 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2 Konstytucji.
 38. Art. 22 ust. 5 ustawy powołanej w punkcie 1 w związku z art. 52a pkt 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424) jest zgodny z art. 2, art. 30 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.
 39. Art. 29 ust. 1 i 4 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 2 Konstytucji.
 40. Art. 57 ust. 1 i 2 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy osób wymienionych w art. 4 pkt 1, 2 i 17, wybranych w wyborach powszechnych przed wejściem w życie ustawy, oraz w zakresie, w jakim dotyczy osób wymienionych w art. 4 pkt 13-16, 47 i 48 oraz art. 57 ust. 3 ustawy powołanej w punkcie 1, są niezgodne z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2, art. 65 ust. 1 Konstytucji i art. 10 Konwencji.
 41. Art. 59 ust. 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy art. 52a pkt 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424), jest niezgodny z art. 2, art. 32 i art. 45 Konstytucji.
 42. Art. 59 ust. 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dotyczy art. 52a pkt 6, 7 i 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424), jest zgodny z art. 2, art. 32 i art. 45 Konstytucji.
 43. Art. 59 ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 45 Konstytucji.
 44. Art. 66 ustawy powołanej w punkcie 1, w części zawierającej wyrazy "z wyjątkiem art. 30", jest zgodny z art. 2, art. 30, art. 32 i art. 178 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 5 i art. 10 Konstytucji.
 45. Art. 67 pkt 1 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 2 Konstytucji.
 46. Art. 67 pkt 3 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.
 47. Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424) jest zgodny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 32 ust. 2 Konstytucji.
 48. Art. 19 ust. 7-9 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest zgodny z art. 2 i art. 10 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji.
 49. Art. 19 ust. 10 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest zgodny z art. 2, art. 10 i art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
 50. Art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest niezgodny z art. 2, art. 45 i art. 61 Konstytucji.
 51. Art. 36 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 1a ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
 52. Art. 47 ust. 4a i 4b ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest zgodny z art. 2, art. 10 Konstytucji i art. 6 Konwencji oraz art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
 53. Art. 51 ust. 5 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest zgodny z art. 2, art. 10 Konstytucji i art. 6 Konwencji oraz art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.

54. Art. 52a pkt 5 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest niezgodny z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
55. Art. 52a pkt 6 i 8 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest zgodny z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
56. Art. 52a pkt 7 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47, w zakresie obejmującym wyrazy "publikacje nie obejmują danych osobowych osób, w stosunku do których zachowały się dokumenty uzasadniające publikację ich danych osobowych na podstawie pkt 8", jest niezgodny z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
57. Art. 52c ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 oraz załącznik do ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r., są niezgodne z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2, art. 47, art. 51 ust. 2 Konstytucji w związku z art. 6 i art. 8 Konwencji.
58. Art. 52g ust. 1 i 2 ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 47 jest zgodny z art. 2, art. 10 Konstytucji i art. 6 Konwencji oraz art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.
59. Art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 30 pkt 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 218, poz. 1592 i Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162), w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 14 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 25, poz. 162), jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
60. Art. 72 ust. 1 pkt 6a ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, dodany przez art. 30 pkt 2 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 12 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
61. Art. 24 ust. 2a ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 31 pkt 1 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 13 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
62. Art. 29 ust. 5a ustawy z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, dodany przez art. 31 pkt 2 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 13 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
63. Art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 33 pkt 1 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 14 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2 i art. 10 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji.
64. Art. 11 ust. 2a ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, dodany przez art. 33 pkt 2 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 14 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
65. Art. 16 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, w brzmieniu nadanym przez art. 33 pkt 3 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 14 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
66. Art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), dodany przez art. 33a ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 15 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
67. Art. 40a ust. 5, art. 40b ust. 1, art. 43 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 34 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 16 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
68. Art. 13 zdanie drugie ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 35 pkt 1 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 17 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny

ny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.

69. Art. 16 § 1 pkt 4a ustawy z 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie, dodany przez art. 35 pkt 2 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 17 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
70. Art. 7 ust. 6 pkt 3a ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531, ze zm.), dodany przez art. 35b ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 19 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
71. Art. 17 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937, ze zm.), dodany przez art. 35d ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 19 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
72. Art. 5 ust. 1 pkt 8 i art. 9 ust. 1 pkt 4a ustawy z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie (Dz. U. z 2001 r. Nr 31, poz. 359, ze zm.), dodane przez art. 35c ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 19 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, są niezgodne z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
73. Art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz funkcjonariuszy i pracowników urzędów nadzorowanych przez tego ministra (Dz. U. Nr 106, poz. 491, ze zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 36 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 20 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
74. Art. 9 ust. 5 pkt 2a i art. 13 ust. 5 pkt 3a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2 i Nr 167, poz. 1398 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119), dodane przez art. 37a ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 22 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, są zgodne z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
75. Art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191), dodany przez art. 37b ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 22 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
76. Art. 15 ust. 1 pkt 6a ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, dodany przez art. 37b ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, dodany przez art. 1 pkt 22 ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.
77. Art. 99 ust. 2b ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, ze zm.), dodany przez art. 38 ustawy z 18 października 2006 r. powołanej w punkcie 59, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 23 lit. b ustawy z 14 lutego 2007 r. powołanej w punkcie 59, jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 51 ust. 2 Konstytucji.

Ponadto TK p o s t a n o w i ł :

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 oraz z 2005 r. Nr 169, poz. 1417) umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z konstytucją posłużenie się w preambule ustawy lustracyjnej pojęciem "osobowe źródło informacji".

Stwierdzono także niekonstytucyjność dołączenia do organów bezpieczeństwa państwa Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk wraz z podległymi mu urzędami oraz Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk wraz z podległymi mu okręgowymi urzędami, a także Urząd ds. Wyznań oraz podległe mu organy. Jednocześnie Trybunał uznał, że Akademia Spraw Wewnętrznych jest takim organem bezpieczeństwa państwa.

Została uznana za konstytucyjną definicja współpracy wyrażona w art.3a ust.1 pod warunkiem, że dla stwierdzenia tej współpracy nie wystarcza samo wyrażenie woli współdziałania z organami wymienionymi w tym przepisie, lecz konieczne są także faktyczne działania świadomie urzeczywistniające podjętą współpracę.

Tym samym całkowitą aktualność zachowuje nadal definicja współpracy dokonana przez Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku w sprawie K 39/ 27, którą w tym miejscu należy raz jeszcze przytoczyć:

- po pierwsze, "współpraca" ta musiała polegać na kontaktach z organami bezpieczeństwa państwa, polegała więc na przekazywaniu informacji tym organom;
- po drugie, współpraca ta musiała mieć charakter świadomy, a więc osoba współpracująca musiała zdawać sobie sprawę, że nawiązała kontakt z przedstawicielami jednej ze służb, które wymienia art. 2 ust. 1 ustawy (o ujawnianiu pracy; służby lub współpracy);
- po trzecie, współpraca ta musiała być tajna, a więc osoba współpracująca musiała sobie zdawać sprawę, że fakt nawiązania współpracy i jej przebieg ma pozostać tajemnicą, w szczególności wobec tych osób i środowisk, których miały dotyczyć przekazywane informacje;
- po czwarte, współpraca ta musiała wiązać się z operacyjnym zdobywaniem informacji przez służby wymienione w art. 2 ustawy;
- po piąte nie mogła się ona ograniczyć do samej deklaracji woli, lecz musiała materializować się w świadomie podejmowanych, konkretnych działaniach w celu urzeczywistnienia podjętej współpracy. Tym samym za niewystarczające uznać należy samo wyrażenie zgody w przedmiocie nawiązania i zakresu przyszłej współpracy, lecz konieczne były konkretne działania odpowiadające wyżej wskazanym kryteriom i składające się na rzeczywiste współdziałanie z organami bezpieczeństwa.

Uznano za konstytucyjny przepis art. 3a ust.2 definiujący współpracę określoną w tym przepisie.

Z obowiązku poddania się procedurom lustracyjnym wyłączono: rektorów i prorektorów niepublicznych szkół wyższych oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze w niepublicznych szkołach wyższych; dyrektorów szkół niepublicznych; pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych lub dydaktycznych zatrudnionych na stanowisku od profesora do starszego wykładowcy; członków zarządów lub rad nadzorczych, osób prawnych, a także osoby fizyczne, które uzyskały koncesje na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych; wydawców oraz redaktorów naczelnych w rozumieniu prawa prasowego, także dziennikarzy; biegłych rewidentów, doradców podatkowych, oraz członków organów zarządzających lub kontrolnych związków sportowych i spółki kapitałowej zarządzającej ligą zawodową.

Nie zostali wyłączeni z grupy podlegającej lustracji w szczególności osoby zajmujące stanowiska kierownicze w publicznych szkołach wyższych, Polskiej Akademii Nauk, jednostek badawczo-rozwojowych.

Za niezgodny z konstytucją został uznany wzór oświadczenia lustracyjnego stanowiący załącznik nr 1 do ustawy, a także umieszczanie rejestru oświadczeń lustracyjnych w Biuletynie Informacji Publicznej Instytutu Pamięi Narodowej w formie elektronicznej.

Za niezgodne z konstytucją Trybunał uznał ograniczenia możliwości wyłączenia jawności rozprawy przez sąd, a także ograniczenie żądania wszczęcia postępowania osób pomówionych o fakt pracy, służby lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa wyłącznie do osób, które pełniły funkcję publiczną przed dniem wejścia w życie ustawy lustracyjnej.

Za niekonstytucyjne uznano pozbawienie osoby lustrowanej prawa wniesienia kasacji.

Trybunał uznał, że prawomocne orzeczenie sądu stwierdzającego fakt złożenia przez osobę lustrowaną nieprawdziwego oświadczenia lustracyjnego nie może być obligatoryjną przesłanką pozbawienia tej osoby pełnionej przez nią każdej funkcji publicznej. Wydanie takiego orzeczenia powinno być podstawą orzekania przez sądy dyscyplinarne wszędzie tam gdzie takie sądy dyscyplinarne działają. Dotyczy to w szczególności prezesów sądów, sędziów i prokuratorów, radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, adwokatów, radców prawnych, notariuszy i komorników.

Za przepisy ustawy o Instytucji Pamięci Narodowej niezgodne z konstytucją Trybunał uznał przepis art. 52a pkt 5 obejmujący przygotowanie i publikowanie katalogów zawierających dane osobowe traktowane przez organy bezpieczeństwa jako tajny informator lub pomocnik operacyjny w zdobywaniu informacji.

Trybunał nie dopatrył się natomiast niezgodności z konstytucją przepisów art. 52a pkt 6, 7 i 8, które dotyczą pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa (pkt 6), osób inwigilowanych (pkt 7) oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska w PPR, PZPR, ZSL, SD oraz członków Rady Ministrów i kierowników centralnych organów administracji państwowej (pkt 8).

Za niezgodne z konstytucją uznał przepis art. 52c, w którym mowa o tworzeniu katalogów dla każdej grupy osób zgodnie z kategoriami współpracy z organami państwa określonymi w załączniku do ustawy, a także w którym mowa o katalogu zawierającym wyłącznie zapisy ewidencyjne.

Za niezgodne z konstytucją został uznany również załącznik do ustawy o IPN zawierający wykaz kategorii współpracy z organami bezpieczeństwa państwa.

Za niezgodne z konstytucją zostały uznane przepisy art. 36, które stanowią podstawę udostępniania dokumentów IPN w celu prowadzenia badań naukowych oraz prowadzenia działalności dziennikarskiej za zgodą Prezesa Instytutu Pa-

mięci i które nie wskazują jednocześnie kryteriów warunkujących uzyskanie takiej zgody.

Za niekonstytucyjny został uznany przepis ograniczający udostępnienie do wglądu kopii dokumentów, które dotyczą osób traktowanych przez organy bezpieczeństwa państwa jako tajny informator lub pomocnik przy zdobywaniu informacji.

Uznano za niekonstytucyjne przepisy nakładające na osoby, które pełnią funkcje z wyboru sankcje za niewykonanie nowych obowiązków lustracyjnych w trakcie kadencji.

Za niezgodne z konstytucją uznano przepisy, które miały wejść w życie z dniem 1 października 2006 r. (art. 67 pkt 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990).

Rozprawie przewodniczył wiceprezes TK Janusz Niemcewicz, a sprawozdawcami byli sędzia TK Zbigniew Cieślak i prezes TK Jerzy Stepien.

Wyrok jest ostateczny, a jego sentencja podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw.

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności z art. 260 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z art. 18 oraz art. 68 ust. 3 Konstytucji RP oraz § 33 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności z art. 213 oraz z art. 249 § 3 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.) oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP (K 24/07) – dotyczy stosowania tymczasowego aresztowania wobec kobiet ciężarnych.

Pełny tekst wniosku RPO: <http://www.rpo.gov.pl/pliki/1177589641.pdf>

2.2.2. Pytanie prawne Sądu Rejonowego w Szczecinie w sprawie zgodności art. 135 § 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 45 ust. 1, art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 180 ust. 1 Konstytucji RP (P 21/07) – dotyczy udział aesorów sądowych w postępowaniu sądowym.

2.2.3. Pytanie Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w sprawie zgodności art. 213 § 2 Kodeksu karnego w części obejmującej zwrot "służący obronie społecznie uzasadnionego interesu" z:

- a) art. 14 i art. 15 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych,
- b) art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, art. 7 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, z art. 15 ust. 1 zdanie 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (P 15/07).

2.2.4. Pytanie Sądu Rejonowego w Rzeszowie sprawie zgodności art. 213 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny, w części w której uzależnia stwierdzenie braku popełnienia przestępstwa w sytuacji podnoszenia lub rozgłaszania prawdziwego zarzutu od ustalenia, że zarzut ten służy obronie społecznie uzasadnionego interesu, z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (P 3/07).

2.2.6. Skarga konstytucyjna Stanisława S. w sprawie zgodności art. 114 § 6 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 32 Konstytucji RP, art. 45 Konstytucji RP i art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także z art. 78 Konstytucji RP oraz z art. 91 ust. 2 Konstytucji RP (SK 3/07) – dotyczy pozbawienia prawa wniesienia do sądu dyscyplinarnego zażalenia na postanowienie rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania.

3. Legislacja

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 24 maja 2007 r.** – Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2007 r. Nr 80, poz. 539)

Nowelizacja dotyczy art. 632 pkt 2 k.p.k., który wskazuje, że w razie uniewinnienia lub umorzenia postępowania, w sprawach z oskarżenia publicznego koszty procesu ponosi Skarb Państwa. Zmiana tego przepisu polega na dodaniu, jako wyjątku od tej zasady, regulacji odnoszącej się do kosztów obrony w sprawie, w której oskarżony skierował przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego.

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0539.htm>

- **W dniu 30 kwietnia 2007 r.** – Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2007 r. Nr 75, poz. 493)

Ustawa wprowadza nowe przestępstwa w art. w art. 28 ust. 1 i 28 ust. 2., związane m.in. z nie podejmowaniem działań zapobiegawczych lub naprawczych wynikających z ustawy. Ponadto w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm.) nowelizują art. 336 dotyczący zachowania polegającego na użyciu do prac ziemnych gleby lub ziemi, przekraczającej standardy jakości.

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0493.htm>

- **W dniu 1 maja 2007 r.** – Ustawa z dnia 30 marca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw)

W ustawie z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 533, z późn. zm.)) wprowadzono zmiany:

po art. 126 dodano się art. 126a penalizujący prowadzenie badań klinicznych lub badań klinicznych weterynaryjnych produktu leczniczego, bez wymaganego pozwolenia lub niezgodnie z przepisami. Ponadto art. 128, art. art. 129 otrzymał nowe brzmienie. Po art. 129 dodano art. 129a i 129b w brzmieniu odnoszących się odpowiednio do kierowania do publicznej wiadomości reklamy produktów leczniczych, dostarczania próbki produktów leczniczych osobom nieuprawnionym, prowadzenia reklamę ich działalności aptekarskiej, która w sposób bezpośredni odnosi się do produktów leczniczych lub wyrobów medycznych umieszczonych na wykazach leków refundowanych, lub produktów leczniczych lub wyrobów medycznych o nazwie identycznej z nazwą produktów leczniczych lub wyrobów medycznych umieszczonych na tych wykazach. Po art. 132c dodano także art. 132d i 132e. Art. 132e penalizuje zachowanie osób które bez zgłoszenia wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii prowadzą obrót detaliczny produktami leczniczymi weterynaryjnymi wydawanymi bez przepisu lekarza.

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0429.htm>

- Protokół Fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjęty w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 76, poz. 494)

W dniu 25 maja 2000 r. został przyjęty w Nowym Jorku Protokół Fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii. Po zaznajomieniu się z powyższym Protokołem fakultatywnym, Prezydent RP w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczył, że: został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych, jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony, będzie niezmiennie zachowywany.

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0494.htm>

- **W dniu 14 maja 2007 r.** – Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o ratyfikacji Umowy o przywilejach i immunitetach Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza, przyjętej na VII Spotkaniu Państw-Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza w dniu 23 maja 1997 r.

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0513.htm>

- **W dniu 23 maja 2007 r.** – Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2007 r. Nr 80, poz. 539)

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) art. 632 pkt 2 otrzymał następujące brzmienie: "2) w sprawach z oskarżenia publicznego – Skarb Państwa, z wyjątkiem należności z tytułu udziału adwokata lub radcy prawnego ustanowionego w charakterze pełnomocnika przez pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego, powoda cywilnego albo inną osobę, a także z tytułu obrony oskarżonego w sprawie, w której oskarżony skierował przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego."

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0539.htm>

- **W dniu 9 czerwca 2007 r.** – Ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007 r. Nr 80, poz. 540)

W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, z późn. zm.) wprowadzono szereg zmian m.in. związanych z postępowaniem dyscyplinarnym wobec adwokatów.

Pełny tekst: <http://bap-psz.lex.pl/serwis/du/2007/0540.htm>

3.3.1. Sejm

3.3.1.1. Nowe projekty

- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym**
(tekst wraz z uzasadnieniem: http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/projekty/1682_p.htm)

Rozdział 4

Przepisy karne

Art. 15. 1. Kto stosuje agresywną praktykę rynkową, podlega karze grzywny.

2. W sprawach o czyny, o których mowa w ust. 1, orzekanie następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148, z późn. zm.^[6]).

Art. 16. 1. Kto stosuje nieuczciwą praktykę rynkową polegającą na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupu produktu w systemie konsorcyjnym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto stosuje nieuczciwą praktykę rynkową polegającą na organizowaniu grupy konsumentów, o której mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wartość mienia zgromadzonego w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym jest wielka, sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

4. Karom określonym w ust. 1-3 podlega także ten, kto dopuszcza się czynów w nich określonych, działając w imieniu lub w interesie przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą określoną w art. 10 ust. 1 lub 2.

Art. 17.1. Ściganie przewidzianych w ustawie przestępstw następuje na wniosek pokrzywdzonego, a wykroczenia na żądanie pokrzywdzonego.

2. Z wnioskiem o ściganie przestępstw określonych w art. 16 mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 12 ust. 2.

3. Z żądaniem ścigania wykroczenia określonego w art. 15 mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 12 ust. 2.

- **Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1689>)

- **Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy - Kodeks pracy**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1692>)

3) Po art. 54 dodaje się art. 54a w następującym brzmieniu:

„Art. 54a. Kto wyrabia, posiada, przechowuje, zbywa lub nabywa nasiona środków odurzających, jeżeli z okoliczności wynika, że służą one lub są przeznaczone do niedozwolonego wytwarzania, uprawy środków odurzających lub substancji psychotropowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

4) Art. 60 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 60. 1. Kto, będąc właścicielem lub działającym w jego imieniu zarządcą albo kierownikiem zakładu gastronomicznego, lokalu rozrywkowego lub prowadząc inną działalność usługową, mając wiarygodną wiadomość o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 56, 58 lub 59 na terenie tego zakładu lub lokalu,

nie powiadamia o tym niezwłocznie organów ścigania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Kto, będąc właścicielem lub działającym w jego imieniu zarządcą albo kierownikiem zakładu gastronomicznego, lokalu rozrywkowego lub prowadząc inną działalność usługową, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, udziela innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwia użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, na terenie tego zakładu lub lokalu podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”

5) Art. 68 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 68. Kto, wbrew przepisom art. 20 ust. 1, prowadzi reklamę lub promuje substancję psychotropową lub środek odurzający, a w szczególności produkuje oraz rozpowszechnia materiały promujące ich wizerunek, w celach innych niż medyczne, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”

6) W art. 70 po ust. 5:

a) dodaje się ust. 6 w następującym brzmieniu:

„6. W razie skazania za przestępstwa określone w art. 60 ust. 1, można orzec wobec sprawcy zakaz prowadzenia zakładu gastronomicznego, lokalu rozrywkowego oraz prowadzenia innej działalności usługowej przez okres do 2 lat.”

b) dodaje się ust. 7 w następującym brzmieniu:

„W razie skazania za przestępstwa określone w art. 60 ust. 2, można orzec wobec sprawcy zakaz prowadzenia jakiegokolwiek działalności gospodarczej przez okres do 2 lat.”

3.3.1.2. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 9 maja wygłoszono sprawozdanie** Komisji Nadzwyczajnej o rządowym projekcie ustawy o lekarzu sądowym oraz przeprowadzono trzecie czytanie projektu. (tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1568.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 9 maja przeprowadzono głosowania** nad poprawkami Senatu do ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. (tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/638.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 9 maja przeprowadzono głosowania** nad poprawkami Senatu do ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/483.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 9 maja przeprowadzono głosowania** nad poprawkami Senatu do ustawy o zmianie ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/944.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 9 maja przeprowadzono pierwsze czytanie** rządowego projektu ustawy o ograniczeniach związanych z pełnieniem funkcji publicznych. (tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1569.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 9 maja przeprowadzono pierwsze czytanie** rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw (tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1597.htm>)

- **Na posiedzeniu w dniu 10 maja ogłoszono sprawozdanie** Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1057.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 10 maja ogłoszono sprawozdanie** Komisji Infrastruktury o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1109.htm>)

3.3.1.3. Prace komisji sejmowych

- **8 maja 2007 r. Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka /SPC/** rozpatrzyła sprawozdanie podkomisji nadzwyczajnej o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym (druk nr 1391).
Projekt zawarty w sprawozdaniu ma na celu dostosowanie obowiązujących przepisów do decyzji Rady Unii Europejskiej w sprawie wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego.
Komisja przyjęła sprawozdanie w brzmieniu sprawozdania podkomisji.
Sprawozdawca – poseł Marek Ast (PiS).
Przedstawiciel UKIE oświadczył, iż projekt zawarty w sprawozdaniu jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.
W posiedzeniu uczestniczyła sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Beata Kempa.
 - **10 maja 2007 r. Komisja Ustawodawcza /UST/** w trybie art. 34 ust. 8 regulaminu Sejmu wyraziła opinię o komisyjnym projekcie ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
Projekt, wraz z autopoprawką, zaprezentował przedstawiciel wnioskodawców, poseł Czesław Hoc (PiS).
Komisja uznała, że projekt jest dopuszczalny prawnie i może być skierowany do dalszych prac legislacyjnych..
 - **17 maja 2007 r. Komisja Gospodarki /GOS/** przeprowadziła pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (druk nr 1682).
Uzasadnienie projektu przedstawił wiceprezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Jarosław Król.
Projekt ma na celu implementację dyrektywy 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającej inne dyrektywy.
Komisja po zakończeniu pierwszego czytania skierowała projekt do podkomisji nadzwyczajnej, której przewodniczącym został poseł Adam Rogacki (PiS).
-

3.3.2. Senat

3.3.2.1. Posiedzenia plenarne

3.3.2.2. Prace komisji senackich

- **23 maja 2007 r. Komisja Praw Człowieka i Praworządności wspólne z Komisją Ustawodawczą** rozpatrzyły wnioski zgłoszone na posiedzeniu Senatu do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk nr 369) oraz do projektu ustawy o zmianie ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu oraz ustawy o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (druk nr 215).

5. Informacja międzynarodowa

5.1. Rada Europy

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

5.2.1. Koszty sądowe

przepisy: art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: kasacja opłaty, koszty; koszty procesu – zwolnienie; koszty sądowe; Europejska Konwencja Praw Człowieka; Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z 10 maja 2007 r. w sprawie *Kania v. Polska* (nr skargi 59444/00)

Teza:

Wysokość kosztów sądowych powinna być oceniana w okolicznościach konkretnej sprawy, włączając w to ocenę możliwości finansowych skarżącego i etap postępowania, na którym wnosi się opłaty. Te czynniki decydują o tym, czy w wyniku wyznaczenia określonej opłaty za wniesienie skargi naruszone zostało prawo do sądu danej osoby.

Omówienie:

Naruszenie art. 6 § 1

W orzeczeniu tym Trybunału po raz kolejny wypowiedział się na temat kosztów sądowych, dochodząc do wniosku, że ustanowione na zbyt wysokim poziomie mogą one stanowić naruszenie prawa do sądu. Skarżący, Dariusz Kania, oparł swój wniosek na art. 6 § 1 Konwencji, statuującym prawo do sądu, podnosząc, że zostało ono naruszone w postępowaniu przed sądami polskimi. W postępowaniu cywilnym dochodził on zwiększenia renty inwalidzkiej i odszkodowania za dalsze pogorszenie zdrowia. W 1970 r. w czasie nauki w szkole podstawowej Dariusz Kania uległ wypadkowi, w wyniku którego stracił wzrok w prawym oku. Podniósł on, że od 1984 r. wysokość przyznanej mu renty nie zmieniła się. Dnia 13 czerwca 2000 r. wniósł kasację do Sądu Najwyższego, zaskarżając oddalenie wniosku o zadośćuczynienie i odmowę zwolnienia go z kosztów sądowych. Sąd wezwał go do wniesienia opłaty w wysokości 26.600 zł jako opłaty sądowej koniecznej o zainicjowania postępowania kasacyjnego. Ponieważ jednak skarżący nie wniósł opłaty kasacyjnej, jego kasacja została odrzucona. Również zażaleniu na to postanowienie nie nadano biegu, ponieważ nie została uiszczona opłata od zażalenia.

W skardze do Trybunału D. Kania stwierdził, że odmówiono mu prawa do sądu ponieważ opłata sądowa, którą musiał wnieść w celu złożenia kasacji w postępowaniu cywilnym znacznie przekraczała jego możliwości finansowe i jej wysokość uniemożliwiała mu dochodzenie swoich praw przed sądem.

Trybunał zajmował się już podobną kwestią w orzeczeniu wydanym w sprawie dotyczącej Polski, *Kreuz v. Polska* (nr skargi 28249/95), gdzie doszedł do podobnych wniosków – mianowicie, że zbyt wysokie koszty sądowe mogą prowadzić do naruszenia prawa do sądu. Trybunał stwierdził, że wysokość kosztów sądowych powinna być oceniana w okolicznościach konkretnej sprawy, włączając w to ocenę możliwości finansowych skarżącego i etap postępowania, na którym wnosi

się opłaty. Te czynniki decydują o tym, czy w wyniku wyznaczenia określonej opłaty za wniesienie skargi naruszone zostało prawo do sądu określonej osoby. Art. 6 § 1 wprawdzie nie wymaga od państw-stron Konwencji wprowadzenia procedury kasacyjnej do postępowania sądowego, jednak jeśli już taka możliwość jest przewidziana prawem danego państwa, to postępowanie to w całości musi odpowiadać wymaganiom stawianym przez art. 6 – m.in. musi być zagwarantowany dostęp do sądu również na tym etapie postępowania.

Co więcej, Trybunał zauważył, że koszty sądowe w wysokości ok. 6.500 euro za wniesienie kasacji oraz 1.300 euro za wniesienie zażalenia na odmowę przyjęcia kasacji były znaczne, zwłaszcza w odniesieniu do sytuacji finansowej skarżącego (która na wcześniejszych etapach postępowania została uznana za uzasadniającą zwolnienie go z kosztów sądowych i przyznanie pomocy prawnej z urzędu). Biorąc pod uwagę zupełny brak odniesienia się przez sąd odwoławczy do formalnych i faktycznych podstaw odmowy zwolnienia od kosztów sądowych, Trybunał uznał, że organy sądowe nie zagwarantowały zachowania odpowiedniej równowagi między – z jednej strony – interesami państwa i jego prawem do żądania opłat za rozpoznanie skargi, a z drugiej – interesem skarżącego do wniesienia kasacji przeciwko orzeczeniu sądu odwoławczego.

Trybunał stwierdził jednomyślnie, że nastąpiło w danej sprawie naruszenie art. 6 § 1 Konwencji i przyznał skarżącemu zadośćuczynienie w wysokości 6.000 euro (skarżący żądał zadośćuczynienia w wysokości 450.000 dolarów).

Orzeczenie na stronach:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=62255&sessionId=10084076&skin=hudoc-en&attachment=true>

(opr. *Hanna Kuczyńska*, asystent w Izbie Karnej SN)

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- ▶ *M. Leciak*: Tajemnica państwowa w zeznaniach świadka w polskim ustawodawstwie, Toruń 2007, s. 126.
- ▶ *P. Górecki, S. Stachowiak*: Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich. Komentarz, Warszawa 2007, s. 384.
- ▶ *K. Girdwoyń*: Konsensualny wymiar kary. Instytucje powszechnego procesu karnego Warszawa 2007, s. 237.
- ▶ *P. Starzyński*: Postępowanie zabezpieczające w polskim procesie karnym, Warszawa 2007, s. 448.

6.2 Przegląd czasopism

- **Edukacja Prawnicza 2007 Nr 5**
 - ▶ *A. Zachuta*: Samobójcze strzały (część piąta rozważań o sprawności).
- **Palestra 2007 Nr 3-4**
 - ▶ *A. Bojańczyk, T. Razowski*: Konsekwencje procesowe uzyskania i utraty przez świadka uprawnienia do odmowy składania zeznań.
 - ▶ *A. Ziębiński*: Wybrane kontrowersje wokół obrony obligatoryjnej (cz. 2).
 - ▶ *M. Małolepszy*: Art. 58 k.k. a kara grzywny.
 - ▶ *J. Zagrodnik*: Uwagi krytyczne do projektowanej zmiany koncepcji kontroli postanowień o zaniechaniu ścigania karnego.
 - ▶ *J. K. Gierowski, M. Sariusz-Skańska*: Kontrowersje wokół pojęcia psychopatii i jego użyteczności dla psychiatrii i psychologii sądowej.
 - ▶ *B. Słupska-Uczkiewicz*: Zasada domniemania niewinności fundamentem rzetelnego procesu karnego.
 - ▶ *J. Turek, M. Turek*: Kompetencja Unii Europejskiej w zakresie ustanawiania sankcji karnych za naruszenie ustawodawstwa europejskiego w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego.
 - ▶ *B. Krysińska*: Gwarancje procesowe w postępowaniu karnym: wspólne standardy w Unii Eu-

ropejskiej. Refleksje z sympozjum, Berlin, 20 – 22 lutego 2007.

- ▶ *B. T. Bieńkowska*: obrońca w rosyjskim procesie karnym. Zagadnienia wybrane.
- ▶ *P. Sendeki*: Abolicjoniści wszystkich krajów łączcie się. Refleksje z III Światowego Kongresu przeciwko karze śmierci – Paryż 2007.
- ▶ *S. Zabłocki*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 27 lutego 2007 r. I KZP 37/06.
- ▶ *K. Eichstaedt*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r. I KZP 35/04.

• **Prawo i Medycyna 2007 Nr 27**

- ▶ *E. Kowalewski, M. Serwach*: Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych ofiarom wypadków drogowych.
- ▶ *M. Boratyńska*: Niektóre aspekty świadomej zgody pacjenta na leczenie na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego. Część 1. Sprzeciw pro futuro.
- ▶ *B. Janiszewska*: Dobro pacjenta czy wola pacjenta – dylemat prawa i medycyny (uwagi o odmowie zgody na leczenie oraz o dopuszczalności oświadczeń pro futuro).
- ▶ *M. Świdorska*: Forma zgody na zabieg medyczny.
- ▶ *J. Haberko*: Koniec życia człowieka a kres podmiotowości prawnej. Kilka uwag na temat czy prawnik i lekarz rozumieją się „stwierdzając zgon”.

• **Prokurator 2007 Nr 1**

- ▶ *K. Parulski*: O legislacyjnych meandrach.
- ▶ *K. Olejnik*: Zakres stosowania czynności operacyjnych, możliwości procesowego wykorzystania ustaleń operacyjnych w procesie karnym oraz dopuszczalny udział sędziego i prokuratora w działaniach operacyjnych.
- ▶ *Z. Rau*: Problematyka prowadzenia pracy operacyjnej Policji a bezpieczeństwo prawne policjanta i prokuratora.
- ▶ *S. Czarnecki*: Analiza kryminalna - narzędzie pracy Policji.
- ▶ *B. Dudzik*: Postępowanie przyspieszone w Kodeksie postępowania karnego.
- ▶ *W. Filipkowski*: Internet - przestępcza gałąź gospodarki.
- ▶ *M. Jachimowicz*: Prawo do odmowy składania zeznań przez osobę najbliższą.
- ▶ *J. Duży*: Przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków gospodarczych jako wyznacznik odpowiedzialności karnej za przestępstwa gospodarcze. Część III.
- ▶ *P. Kuzior*: Przestępczość w krajach bałtyckich: Litwie, Łotwie i Estonii ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości zorganizowanej.
- ▶ *M. Rzewuski*: Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 lutego 2006 r. (II Aka 360/05).

- **Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2007 Nr 1**
 - ▶ *L. Pohl, W. Patryas*: Dwugłos w sprawie normy sankcjonowanej
 - ▶ *J. Długosz*: „Europeizacja prawa karnego w Polsce i Niemczech – podstawy konstytucyjno-prawne”. Polsko-niemiecka konferencja poświęcona europeizacji prawa karnego w Polsce i Niemczech, Poznań, 6-9 kwietnia 2006 r.
 - ▶ *A. Demenko*: Sprawozdanie z konferencji „Koncepcja europejskiego ścigania karnego”, Saloni, 25-26 maja 2006 r.

- **Fiskus 2007 Nr 9-10**
 - ▶ *K. Biernacki*: Uprawnienia wywiadu skarbowego a ochrona konstytucyjnych praw jednostki.
 - ▶ *M. Michalec*: Proces karnoskarbowy bez udziału sprawcy.
 - ▶ *P. Zaczek*: Przestępstwo przekupstwa menedżerskiego – art. 296a k.k. (cz. 2).

- **Orzecznictwo Sądów Polskich 2007 Nr 5**
 - ▶ *J. Grajewski*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 9 czerwca 2006 r., I KZP 10/06.
 - ▶ *P. Wiliński*: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 11 stycznia 2006 r., I KZP 49/05.

- **Studia Iuridica 2007 T. 46**
 - ▶ *M. Błaszczyk*: Instytucja zatarcia skazania w polskim prawie karnym.
 - ▶ *B. Błońska*: Zagadnienie przedmiotu ochrony prawnokarnej w przypadku przestępstw eksploatacji prostytutki.
 - ▶ *M. Fajst, L. Lernell*: Stanisław Batawia i warszawska szkoła kryminologiczna w latach pięćdziesiątych XX wieku.
 - ▶ *P. Girdwoyń*: Badania DNA we współczesnym niemieckim procesie karnym.
 - ▶ *E. Gruza, A. Rasz*: Procesowo-kryminalistyczne aspekty podsłuchu.
 - ▶ *A. Jasiakiewicz*: Wzorzec sędziego a odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów.
 - ▶ *K. P. Krakovsky*: Political justice: theoretical, historical and legal issues.
 - ▶ *M. Król-Bogomilska*: Zmiany w systemie orzekania kar pieniężnych w polskim prawie antymonopolowym po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.
 - ▶ *M. Królikowski*: Kontekstowa teoria (dogmatyki) prawa karnego.
 - ▶ *G. Krysztofiuk*: Obowiązek prounijnej interpretacji prawa karnego.

- ▶ *M. Paszkowska*: Z dziejów statystyki sądowej na ziemiach polskich w XIX wieku. Roman Buczyński – statystyk Królestwa Polskiego.
- ▶ *M. Płatek*: Ochrona dzieci przed przemocą w rodzinie na tle najnowszych rozwiązań prawnych w Polsce.
- ▶ *G. Rejman*: Ochrona prawna zwierząt.
- ▶ *P. Waszkiewicz*: Wpływ programów prewencyjnych na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy – na podstawie badań przeprowadzonych wśród studentów Uniwersytetu Warszawskiego.
- ▶ *J. Wyrembak*: Pomoc do zbycia rzeczy jako znamię przestępstwa paserstwa.
- ▶ *J. Wyrembak*: Wątpliwość co do sposobu rozumienia ustawy karnej jako podstawa jej zasadniczej wykładni.
- ▶ *G. Zapotoczny*: Falszerstwa dokumentów i nowoczesne zabezpieczenia przed nimi.
- ▶ *E. Zielińska*: O potrzebie zmian kodeksu karnego w związku z ratyfikacją Protokołu o Zapobieganiu oraz Karaniu Handlu Ludźmi.
- ▶ *S. Żółtek*: Prawo karne gospodarcze w aspekcie regulacji unijnych.
- ▶ *R. K. Nyc*: Glosa do orzeczenia Sądu Najwyższego OSCN 2004/9/145 z dnia 26 czerwca 2003 roku w sprawie kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 września 2001 roku na temat terroryzmu.
- ▶ *E. A. Wdzięczna*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego V KK 58/05 z 31 sierpnia 2005 roku.